

SAVONIA

OPINNÄYTETYÖ - AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO
SOSIAALI-, TERVEYS- JA LIIKUNTA-ALA

MIKÄ MIETITYTTÄÄ, KAHDEKSASLUOKKALAINEN?

Juhani Ahon koulun kahdeksasluokkalaisten huolenaiheet kouluun ja kotiin liittyen sekä tietämys oppilashuollon palveluista.

TEKIJÄT: Minka Hanén
Nana Pakarinen

Koulutusala Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	
Koulutusohjelma/Tutkinto-ohjelma Sosionomin tutkinto-ohjelma	
Työn tekijät Minka Hanén ja Nana Pakarinen	
Työn nimi Mikä mietityttää, kahdeksaluokkalainen? Juhani Ahon koulun kahdeksaluokkalaisten huolenaiheet ja tietämys oppilashuollon palveluista	
Päiväys	26.11.2017
Sivumäärä/Liitteet	51/8
Ohjaaja Mira Polón	
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani Iisalmen kaupunki, Juhani Ahon koulu	
<p>Tiivistelmä</p> <p>Opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa uutta ja ajankohtaista tietoa kahdeksaluokkaisia huolestuttavista asioista koulun ja kodin osa-alueilla. Lisäksi tarkoituksena oli selvittää heidän tietämystään oppilashuollon palveluista. Opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia, mitä huolia kahdeksaluokkalaisten on tänä päivänä koulun ja kotiin liittyen sekä kuinka tietoisia he ovat oppilashuollon palveluista. Toimeksiantajana oli Iisalmen kaupungin Juhani Ahon koulu, joka oli kiinnostunut yhteistyöstä kanssamme. Tarve huolenaiheiden selvittämiseen oli toimeksiantajalähde, sillä kohderyhmää ei ole aiemmin tutkittu. Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys rakentui nuorten hyvinvoinnin sekä nuoruuden kehitysvaiheen ja oppilashuollon keskeisten käsitteiden ympärille. Tutkimus toteutettiin kvantitatiivisena tutkimuksena tekemällä Webropol-kysely, johon osallistui kolme Juhani Ahon koulun kahdeksaluokkaa.</p> <p>Valtakunnallinen kouluterveyskysely antoi suuntaviivoja kyselyn sisältöön. Opinnäytetyön tutkimuksen tulokset osoittivat uusina huolenaiheina koulumenestyksen ja ulkonäköpaineet. Kodin osalta uusina huolenaiheina selvisi perheenjäsenten päihteiden käyttö ja huoltajien keskinäiset välit. Oppilashuollon palveluiden kohdalla tuloksista kävi ilmi, että kahdeksaluokkalaisten kokivat saavansa riittävän nopeasti apua. Lisäksi osoitettiin, että he uskalsivat hakeutua palveluihin. Muut tutkimustulokset tukivat kouluterveyskyselyn tuloksia.</p> <p>Opinnäytetyön avulla toimeksiantaja sai tietoa siitä, millaisia huolenaiheita kahdeksaluokkalaisten on nykypäivänä. Oppilashuollon toimijat saavat tietoa nuoria huolestuttavista aiheista koulun ja kotiin liittyen. Jatkossa toimeksiantajalla on mahdollisuus hyödyntää tutkimustuloksia huomioimalla opinnäytetyössä esiin tulleet huolenaiheet koulun toimintaympäristössä. Lisäksi toimeksiantaja pystyy kohdentamaan ennaltaehkäisevää työtä esiin nousseisiin huolenaiheisiin. Tulevaisuudessa aihetta voisi tutkia laajemmin koko Ylä-Savon alueella suuremmalla otannalla. Aihetta voisi rajata tarkemmaksi hyödyntäen teemahaastatteluja, jotka mahdollistavat huolenaiheiden yksityiskohtaisemman tiedon.</p>	
Avainsanat hyvinvointi, nuoruus, kehitysvaihe, oppilashuolto	

Field of Study Social Services, Health and Sports			
Degree Programme Degree Programme in Social Services			
Author(s) Minka Hanén and Nana Pakarinen			
Title of Thesis What's on your mind, eight-grader? The concerns of eighth-graders in Juhani Aho's secondary school and their knowledge of student welfare services.			
Date	26.11.2017	Pages/Appendices	51/8
Supervisor Mira Polón			
Client Organisation /Partners Iisalmi city, Juhani Aho's secondary school			
<p>Abstract</p> <p>The purpose of the thesis was to provide new and up-to-date information about issues concerning eight-graders at home and school. Finding out about their knowledge of student welfare services was a secondary purpose. The aim of the thesis was to study what kind of concerns the eight-graders of today have regarding school and home. The thesis was commissioned by Iisalmi city's secondary school Juhani Aho, that was interested in co-operation with us. The client organization had a need for an assessment of the subject, as the target group had not been studied before. The theoretical frame of reference was constructed around concepts of adolescent well-being, the development phase of youth and student welfare services. The thesis was conducted as a quantitative research by a Webropol survey. Three classes of eight-graders from Juhani Aho secondary school participated in the survey.</p> <p>The guidelines for the content of the Webropol survey were set by the nationwide school health survey. The results of this thesis brought to light new issues concerning pressure on appearance and success in school. The worries at home included the use of intoxicants by family members' and the relationship between guardians. The results regarding student welfare services showed that the eight-graders felt they get the help they need in time. It was also clear that they had courage to seek help on their own. Other results of the thesis support the results of the nationwide school health survey.</p> <p>The thesis provided the client organization with information regarding the concerns of eight-graders of today. The student welfare services also received information on subjects concerning adolescents at school and home. In the future, the client organization can utilize the thesis results in school environment by focusing on specific issues. They can also allocate more preventive work on the concerns brought up by the thesis. A further research on the subject could focus on the entire Upper Savo region with a larger sample size. The topic could also be more well-defined by utilizing theme interviews to provide more detailed information about the issues of concern.</p>			
Keywords well-being, youth, development phase, student welfare			

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	6
2	NUORTEN HYVINVOINTI.....	8
2.1	Nuoruus kehitysvaiheena.....	9
2.1.1	Nuoruus Robert J. Havighurstin näkökulmasta	11
2.1.2	Nuoruus Erik H. Eriksonin näkökulmasta	12
2.2	Psyykinen hyvinvointi	13
2.2.1	Nuorten koulu-uupumus	14
2.2.2	Nuorten itsetunto ja minäkuva	15
2.3	Sosiaalinen hyvinvointi	16
2.3.1	Perhesuhteet nuorten elämässä	16
2.3.2	Kaverisuhteet nuorten elämässä.....	17
3	KODIN JA KOULUN MERKITYS NUORTEN ELÄMÄSSÄ.....	18
3.1	Kodin merkitys nuorten elämässä.....	18
3.2	Koulun merkitys nuorten elämässä.....	19
3.3	Nuorten suhtautuminen kouluun ja ammattilaisten rooli	20
4	AIKAISEMPIA TUTKIMUKSIA	22
5	OPPILASHUOLTO JA SITÄ MÄÄRITTELEVÄ LAKI.....	25
5.1	Peruskoulun oppilashuolto	25
5.2	Laki oppilas- ja opiskelijahuollosta.....	27
6	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	28
6.1	Kvantitatiivinen tutkimus	28
6.2	Kohderyhmä.....	29
6.3	Aineistonkeruu ja kyselyn laatiminen	30
6.4	Webropol-kyselyn toteutus	32
6.5	Aineiston käsittely ja analyysi	32
7	TUTKIMUKSEN EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS.....	34
8	TUTKIMUSTULOKSET	36
8.1	Kahdeksaluokkalaisten huolenaiheet koulussa ja sosiaalisissa suhteissa	36
8.2	Kahdeksaluokkalaisten huolenaiheet kotona ja hyvinvoinnissa	39
8.3	Kahdeksaluokkalaisten tietämys oppilashuollon palveluista	42
9	JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA.....	45

9.1 Tulosten pohdinta kouluun ja kotiin liittyen.....	45
9.2 Tulosten pohdinta oppilashuollosta	47
9.3 Opinnäytetyön merkitys ja jatkotutkimukset	48
LÄHTEET JA TUOTETUT AINEISTOT	49
LIITE 1: TUTKIMUSLUPA.....	52
LIITE 2: KYSELYLUPA	54
LIITE 3: WEBROPOL–KYSELY	55

1 JOHDANTO

Nuorten valtionneuvoston kyselytutkimusten mukaan viimeisenä 17 vuotena nuorten tyytyväisyys elämään kokonaisuutena on pysynyt melko samana. Viimeisimmän kyselyn mukaan vuonna 2014 nuoret antoivat keskimääräiseksi kouluarvosanaksi 8,4 kysyttäessä heidän tyytyväisyyttään elämään kokonaisuutena. (Nuorisobarometri 2014.) Nuoria liikkeellä! Nuorten vapaa-aikatutkimuksen mukaan tyytyväisyys elämään heikkenee ikävuosien lisääntyessä, erityisesti teini-ikässä. Tyttöjen on tutkittu olevan poikia tyytymättömämpiä. Kuitenkaan 10–14-vuotiailla ei ole havaittu tapahtuvan suuria muutoksia tyytyväisyydessä. (Myllyniemi ja Berg 2013, 96.) Tyytyväisyys elämään on yksi osa-alue hyvinvoinnista puhuttaessa. Hyvinvoinnin käsite ei ole yksiselitteinen, mikä tuo mukanaan omat haasteensa sen tutkimiseen. Haasteena on jokaisen oma subjektiivinen kokemus hyvinvoinnista, jolloin yksilöiden välillä voi olla paljonkin eroavaisuuksia.

Nurmen ym. mukaan nuorten kokemat huolenaiheet voidaan jaotella kolmeen osaan. Ensimmäinen osa käsittää keskeisissä kehitystehtävissä epäonnistumisen pelon, mikä tarkoittaa esimerkiksi koulu-menestystä ja työttömyyttä. Toisessa osassa nuoria huolestuttaa läheisten terveydentila ja hyvinvointi. Myös pelko läheisten kuolemasta aiheuttaa huolta. Kolmanneksi nuoria mietityttää yhteiskunnalliset ja globaalit ongelmat, johon kuuluvat ympäristökysymykset sekä sodan mahdollisuus. Nuorten tavoitteet ja toiveet eivät eroa toisistaan maan tai kulttuurin mukaan, mutta huolenaiheissa esiintyy paljonkin vaihtelevuutta riippuen yhteiskunnallisesta tilanteesta. (Nurmi, Ahonen, Lyytinen, Lyytinen, Pulkkinen ja Ruoppila 2014, 155.) Tässä opinnäytetyössä haluamme tutkia nuorten kokemuksia huolenaiheita henkilökohtaisemmalla tasolla.

Opinnäytetyömme aihe on Juhani Ahon koulun kahdeksaluokkalaisten huolenaiheet sekä tietämys heille tarjottavista oppilashuollon palveluista. Tutkimme huolenaiheita kouluun ja kotiin liittyen Webropol-kyselyn avulla. Tutkimukseen osallistuu 51 Juhani Ahon koulun kahdeksaluokkalaista. Opinnäytetyötämme ohjaa psykososiaalinen näkökulma, jonka ympärille olemme rakentaneet sekä tutkimuskyselyn että tutkimusraportin. Psykososiaaliseen näkökulmaan kuuluvat nuorten kehitysvaihe sekä psyykinen ja sosiaalinen hyvinvointi. Tutkimuksen keskeisiä käsitteitä ovat hyvinvointi, nuoruus, kehitysvaihe ja oppilashuolto. Olemme rajanneet pois työstämme koulukiusaamisen, sillä koulukiusaaminen on aiheena laaja, josta voisi tehdä oman tutkimuksen. Myös toimeksiantaja toivoi edellä mainittua rajausta.

Opinnäytetyömme toimeksiantajana toimii Juhani Ahon koulu, joka on Iisalmen ainoa yläkoulu. Luvuvuonna 2017 Juhani Ahon koulussa on 7.–9. luokilla yhteensä 619 oppilasta. Koulussa opiskelevat myös erityis- ja maahanmuuttajaoppilaat. Koulu sijaitsee keskeisellä paikalla Iisalmen keskustassa ja sijainti mahdollistaa oppimisympäristön vaihtuvuuden. Henkilökuntaa Juhani Ahon koulussa on yhteensä 83, joista opettajia on 63 ja muuta henkilökuntaa 20. Koulun hyvinvointia tukevat oppilashuollon toimijat eli kouluterveydenhuolto, kuraattori, psykologi, psykiatrinen sairaanhoitaja eli psykoterapeutti sekä koulusosionomi eli tsemppari. (Iisalmen kaupungin [www-sivu](http://www.sivu)).

Opinnäytetyömme tarkoituksena on tuottaa uutta ja ajankohtaista tietoa kahdeksaluokkalaisten huolestuttavista asioista kouluun ja kotiin liittyen. Lisäksi tarkoituksena on selvittää kahdeksaluokkalaisten tietämystä oppilashuollon palveluista. Opinnäytetyön tavoitteena on kartoittaa kyselyn avulla, mitä huolia kahdeksaluokkalaisten esiintyy, jotta koulun henkilökunta voi hyödyntää tietoa työssään. Tavoitteena on selvittää, kuinka tietoisia kahdeksaluokkalaisten ovat heille tarjottavista oppilashuollon palveluista, kuinka he tunnistavat toimijat, pääsevätkö he kokemuksensa mukaan riittävän nopeasti palveluihin ja uskaltavatko he hakea apua palveluista.

2 NUORTEN HYVINVOINTI

Nuorten hyvinvointi koostuu samoista asioista, kuin muidenkin ihmisten. Pääpiirteet ovat samat, joita ovat psyykkinen, fyysinen ja sosiaalinen hyvinvointi. Nuoruuden kehityksen erityispiirteet, joita ovat esimerkiksi itsenäistyminen, identiteetin rakentuminen, ristiriitaiset tunteet ja fysiologinen kehitys voivat vaikuttaa nuorten hyvinvoinnin näkökulmaan, sillä toiset osa-alueet voivat korostua toisia enemmän. Tutkimuksessamme olemme keskittyneet psykososiaaliseen hyvinvointiin, jolloin olemme ottaneet työhömmme psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin osa-alueet.

Hyvinvoinnin määritelmä ei ole yksiselitteinen, ja teoreettisia lähtökohtia löytyy useampia. Suomalainen professori Erik Allardt on tehnyt laajan tutkimuksen hyvinvoinnista ja selvittänyt, mistä se koostuu. Käsitteen moniulotteisuus johtuu osaksi siitä, että se on yhteydessä yhteiskunnalliseen tilanteeseen. Kun yhteiskunnalliset olosuhteet muuttuvat, hyvinvoinnin käsitekin muuttuu sen saattamana. (Allardt 1976, 17.) Pohjoismaiset tutkimukset hyvinvoinnista on eroteltu kahteen käsitejärjestelmään (taulukko 1.), joita ovat hyvinvointi–onnellisuus sekä elintaso–elämänlaatu (Allardt 1976, 32).

Hyvinvointi–onnellisuuteen on otettu huomioon tarpeet. Hyvinvointi kulkee käsi kädessä tarpeiden tyydytyksen kanssa. Allardtin (1976, 32) mukaan perustarpeiden tyydyttämättä jättäminen tarkoittaa huonoja olosuhteita. Tätä voidaan verrata esimerkiksi Maslow'n tarvehierarkiaan, jossa ihmisen selviytymisen kannalta olevat perusasiat täytyy olla tyydytetty, josta voidaan siirtyä hyvinvoinnin seuraavalle tasolle. Onnellisuus puolestaan tarkoittaa yksilön subjektiivista käsitystä ja kokemusta eli kuinka onnelliseksi yksilö itsensä kokee ja tuntee. Hyvinvoinnin ja onnellisuuden käsitteet eroavat toisistaan siten, että hyvinvointi on objektiivinen ja onnellisuus on subjektiivinen käsite. Hyvinvoinnin ja onnellisuuden käsitteet liitetään usein aikakäsitteeseen. Esimerkiksi hyvinvointi on luonteeltaan pysyvämpää kuin onnellisuus. Onnellisuuden tunnuspiirteisiin kuuluvat hetkellisyys ja yksilön subjektiivinen tunnetila. On mahdollista, että hyvinvoinnin tilakin voi muuttua, mutta siihen liittyy usein ulkoiset muutokset. (Allardt 1976,32–33.)

Toiseen käsitejärjestelmään kuuluvat elintaso–elämänlaatu. Elintasaan kuuluvat aineelliset resurssit ja niiden kautta yksilöllä on mahdollisuus määrittää elämäntapaansa. Elintasaan kuuluvat ne tarpeet, jotka ovat luonteeltaan aineellisia, joista esimerkkeinä taloudelliset tulot, työllisyys ja asunto. Sosiaalisia ja itsensä toteuttamisen tarpeita ei voida tyydyttää aineellisten resurssien kautta, vaan ne määräytyvät inhimillisten suhteiden laadun mukaan. Tätä kokonaisuutta sanotaan elämänlaaduksi. Hyvinvointiin kuuluu sekä elintaso että elämänlaatu ja kumpaakin voidaan mitata. Elintason ja elämänlaadun tutkimisessa on sekä objektiivisia että subjektiivisia mittapuita. (Allardt 1976, 33–35.)

Hyvinvointi koostuu Allardtin mukaan *having*, *loving*, *being* käsitteistä. *Having* on englannin kielen termi, jolla ilmaistaan omistusverbiä, mutta Allardtin teorian mukaan sillä tarkoitetaan elintasoa, johon kuuluvat aineelliset tarpeet. *Loving* eli käännettynä rakastaa, on myöskin tarve, mutta luonteeltaan erilainen kuin elintaso. Rakkautta ei voida omistaa kuin aineellisia asioita. Rakkaus on suhde,

johon tarvitaan kahden ihmisen vastavuoroisuutta ja siinä on sekä vastaanottava että antava osapuoli. Being käsittää yksilön itsensä toteuttamisen tarpeet. Having, loving, being lähtökohtana on yksilön tarpeiden tyydytys sekä keskiössä on yksilö. (Allardt 1976, 32–33.)

TAULUKKO 1. Käsitejärjestelmä Allardtin (1976, 33) mukaan

	Hyvinvointi	Osallisuus
Elintaso	Aineelliset ja persoonattomiin resursseihin perustuva tarpeentyydytys	Subjektiviiset tunteet ja kokemukset yksilön suhteesta ihmisiin, luontoon ja yhteiskuntaan
Elämänlaatu	Ihmisten välisiin, ihmisen ja yhteiskunnan sekä ihmisen ja luonnon suhteisiin perustuva tarpeentyydytys	Subjektiviiset tunteet ja kokemukset suhteesta ihmisiin, luontoon ja yhteiskuntaan

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan yksilöllisellä hyvinvoinnilla tarkoitetaan kokonaisvaltaista hyvinvointia, johon kuuluvat esimerkiksi psyykinen terveys, sosiaaliset suhteet, onnellisuus, itsensä toteuttaminen sekä sosiaalinen pääoma. Koettua hyvinvointia voidaan mitata yksilön elämänlaadulla. (THL s.a.a) Nuorten hyvinvointi rakentuu turvallisuuden ja hyvän olon tunteesta, luottamuksesta muihin ihmisiin sekä tulevaisuuden suuntaamisesta. Hietalan, Kaltiaisen, Metsärinteen ja Vanhalan (2010, 39) mukaan ”hyvinvoiva nuori on toimintakykyinen, ja hänellä on halua vaikuttaa omaan elämäänsä.” Hyvinvointia määriteltessä tulee kuitenkin muistaa, kuinka paljon se on sidottu yksilön elämäntilanteeseen. Esimerkiksi Allardt erottaa hyvinvoinnin onnellisuudesta, sillä onnellisuus on hetkittäistä ja hyvinvointi on näin ollen pysyvämpi olomuoto.

Hyvinvointia tarkastellessa subjektiivisesta näkökulmasta voi haasteena olla juurikin se, että ihmiset mieltävät hyvinvoinnin käsitteen eri tavoin. He liittävät siihen teorioiden mukaisia osa-alueita, mutta ne voivat poiketa yksilöstä riippuen. Hyvinvoinnin kokemus on osaltaan myös sidottu kulttuuriin, valitsemaan yhteiskunnalliseen tilanteeseen sekä etenkin länsimaissa sen hetkisiin trendeihin. Jos ajatellaan esimerkiksi globaalisti ja verrataan maihin, joissa esiintyy hyvinvoinnin uhkatekijöitä, kuten köyhyyttä, niin mitä todennäköisemmin näissä maissa asuvat ihmiset kokevat onnellisuuden sekä hyvinvoinnin koostuvan erilaisista asioista kuin länsimaalaiset. Näissä olosuhteissa materian merkitys vähenee, kun taas länsimaalaisessa yhteiskunnassa materian merkitys on kasvanut kehityksen myötä.

2.1 Nuoruus kehitysvaiheena

Nuoruus on ihmisen elämänkaaren yksi kehitysvaiheista, jolla on omat kehitystehtävät. Nuoruutta voidaan tarkastella kehitysvaiheena monesta eri teoriasta käsin. Nuoruudella tarkoitetaan vaihetta, jossa siirrytään lapsuudesta kohti aikuisuutta. Ihminen kehittyy muutosten kautta, joita ovat fyysinen kasvu, ajattelun kehittyminen ja sosiaaliset tekijät. Nuoruuden kehitysvaiheessa nuori alkaa itse

ohjata kehittymistään. Nuoruuden käsitteen määritelmiä on yhtä monta kuin on näkökulmiakin. Tarkastelemme nuoruuden kehitysvaihetta elämänkaaripsykologian avulla, jonka tunnettuja teoreetikoita ovat Erik. H Erikson ja Robert J. Havighurst. (Dunderfelt 2011, 84–85.)

Nuoruus yhteiskunnallisesta näkökulmasta on muuttunut viimeisen sadan vuoden aikana melko radikaalisti. Nuoret muodostavat oman ryhmänsä osana nyky-yhteiskuntaa, jossa he elävät kulttuurinsa ja aikansa mukaisesti. Yhteiskunta ja kulttuuri yhdessä ohjaavat nuorten kasvua ja kehitystä. Lisäksi niillä on vaikutusta nuorten toimintatapoihin, ajatteluun ja valintoihin. Yksi suurimmista yhteiskunnan muutoksista koskee perhettä instituutiona. Perhe-elämä on muuttanut muotoaan yhteiskuntamme muutosten mukana. Nykypäivänä molemmat vanhemmat käyvät töissä, sukulaissuhteiden merkitys on vähentynyt sekä avioerot ja yksihuoltajuus ovat lisääntyneet. (Nurmi ym. 2014, 175.) Näin ollen eri sukupolvien yhteys on heikentynyt, mikä omalta osaltaan voi mietityttää yläkouluikäisiä.

Elämänkaaripsykologia eli *Life Span Psychology* voidaan mieltää osaksi kehityspsykologiaa laajemmassa merkityksessä. Elämänkaaripsykologian tarkoituksena on selvittää ihmisen kehitys kokonaisvaltaisesti. Tunnettuja elämänkaaripsykologian teorioita ovat Erik H. Eriksonin psykososiaalinen kehitysvaihe, Robert J. Havighurstin teoria, Carl Gustav Jungin teoria ja Rudolf Steinerin teoria. (Dunderfelt 2011, 13.)

Dunderfeltin elämänkaariteorian mukaan nuoruus jaetaan kolmeen vaiheeseen: nuoruusiän varhaisvaiheeseen, nuoruusiän keskivaiheeseen ja nuoruusiän loppuvaiheeseen. Dunderfeltin mukaan nuoruudella tarkoitetaan ajanjaksoa, jolloin opetellaan elämäntaitoja ikään kuin uudestaan. Oppimiseen kuuluvat oman elämän ohjaamisen taitaminen sekä tiedostamaan oma yksilöllisyytensä suhteessa maailmankaikkeuteen. Nuoruus on aikaa, jolloin valmistaudutaan aikuisuuteen ja kokeillaan erilaisia rajoja ja etsitään omaa itseään. (Dunderfelt 2011, 85.)

Nuoruusiän varhaisvaiheeseen sisältyy ihmissuhteiden kriisiytyminen, joka tapahtuu 13–16 vuoden iässä. Vaiheen kehitystehtävänä on ystävyysuhteiden solmiminen samanikäisten nuorten kanssa. (Dunderfelt 2011, 85.) Solmimisen lisäksi nuoren täytyy oppia luottamaan ikätoverien apuun. Myös seksuaalisuuden kehittyminen on nuoruusiässä keskiössä. Nuoren keho on muutoksessa, joten hänen on hyväksyttävä uusi kehonkuvansa. Kehon muutosten myötä nuoren seksuaalisuus herää, mikä tuo mukanaan sekä uhkia että mahdollisuuksia. Nuoren täytyy muodostaa oma seksuaalinen identiteettinsä, jonka kautta hän alkaa olla valmis eroottiseen suhteeseen. (Aalberg 2016, 35.)

Nuoruusiän tärkein kehitystehtävä on autonomia eli itsenäistyminen. Nuorisopsykiatrian mukaan itsenäistyminen tapahtuu toista kertaa ja näin ollen usein puhutaankin toisesta mahdollisuudesta. Ensimmäinen itsenäistymisen vaihe on tapahtunut lapsuudessa. Nuoren on saavutettava autonomia omin keinoin, jolloin nuori tuntee tarvetta itsenäistyä vanhemmistaan. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että nuori ei näe vanhempiaan enää lapsen silmin. Nuori irtaantuu vanhempien tarjoamasta hoivasta ja turvasta sekä luopuu vähitellen heihin suuntautuvista lapsenmielisistä odotuksista, toiveista ja peloista. Tämä johtaa siihen, että nuori näkee vanhempansa uusin, realistisin silmin. Nuori

muuttaa lähestymistapaansa, mikä tarkoittaa kypsempää suhtautumista vanhempiinsa. (Aalberg 2016, 35.)

Itsenäistyminen voi näkyä esimerkiksi vanhempien sekä muiden auktoriteettien vastustamisena. Näin ollen nuori provosoi auktoriteetteja yleensä arkipäiväisissä asioissa. Nuori tuntee ristiriitaisia tunteita auktoriteetteja kohtaan, sillä hän kokee heidät esteeksi omalle itsenäistymiselleen, mutta samalla hän tarvitsee heitä. Tästä johtuen nuori kokeilee rajojaan, pysyy omien mielipiteidensä takana, etsii paikkaansa kaveripiireistä kodin ulkopuolelta sekä ei enää jaa omia asioitaan yhtä avoimesti kuin aikaisemmin. (Aalberg ja Siimes 2007, 68–69.) Varhaisen nuoruusiän keskiössä on oman yksilöllisyyden etsiminen suhteessa muihin ihmisiin, luontoon ja koko maailmaan. Kehitystehtävänä on oman yksilöllisyyden valmistelu ja kokeileminen. (Dunderfelt 2011, 85.)

Peruskoulun loppuvaiheessa nuori siirtyy seuraavaan kehitysvaiheeseen, joten varhaisen nuoruusiän kehitystehtävät tulisivat olla ratkaistu. Varhaisen nuoruusiän kehitystehtävien ratkaiseminen tuottaa nuorelle haasteita koulussa, kotona ja muuna vapaa-aikana. (Aalberg ja Siimes 2007, 56–57.) Näistä haasteista voi syntyä nuorelle huolenaiheita, jotka kuuluvat osaksi kehitysvaihetta.

2.1.1 Nuoruus Robert J. Havighurstin näkökulmasta

Saksalainen lääkäri ja psykoterapeutti Robert J. Havighurst on tunnettu kehitystehtäväteorioistaan. Havighurstin teorian mukaan nuoruus koostuu kehitystehtävistä, joiden kohtaaminen ja ratkaiseminen mahdollistavat ihmisen kehittymisen ja siirtymisen seuraavaan elämänvaiheeseen. (Dunderfelt 2011, 82.) Hän määritteli teoriassaan käsitteen kehitystehtävä ”tehtäväksi, joka ilmenee yksilön elämän tietynä ajankohtana, jossa onnistuminen johtaa onnellisuuteen sekä myöhemmissä kehitystehtävissä menestymiseen, kun taas epäonnistuminen johtaa puolestaan ilottomuuteen, yhteiskunnan paheksuntaan sekä vaikeuksiin myöhemmissä kehitystehtävissä” (Manning 2002, 75). Robert J. Havighurstin mukaan nuoruuden kehitystehtäviä ovat kypsän suhteen saavuttaminen molempiin sukupuoliin, löytää oma maskuliininen tai feminiininen rooli, hyväksyä oma fyysinen ulkonäkönsä ja oppia käyttämään kehoaan. Osa kehitystehtävistä ovat tunne-elämään viittavia, kuten itsenäisyyden saavuttaminen suhteessa vanhempiin ja muihin aikuisiin sekä valmistautuminen perhe-elämään. Nuorten tulisi ottaa vastuuta taloudellisista asioista ja pyrkiä vastuulliseen käyttäytymiseen. Lisäksi nuoruuden kehitystehtäviin kuuluvat oman maailmankatsomuksen, arvomaailman ja moraalien kehittäminen. (Dunderfelt 2011, 82.)

Havighurst on määritellyt nuoret 12–18 vuotiaiksi, yläkoululaisista toisen asteen opiskelijoihin. Havighurst on ottanut huomioon teoriassaan kehitykseen vaikuttavan yhteiskunnan monimuotoisuuden, johon kuuluvat esimerkiksi kehitys, kulttuuri, etnisuus, sukupuoli ja seksuaalinen orientaatio. Tekijät muuttuvat yhteiskunnan muutosten myötä. Hän tuo esille monimuotoisuuden merkityksen, kun nuori tekee päätöksiä liittyen kehitystehtäviinsä. Monimuotoisuutta ei pidä nähdä esteenä, vaan asiana, josta nuoret voivat oppia muiden kulttuurisesta ja sosiaalisesta monimuotoisuudesta. (Manning 2002, 76.)

Havighurstin toisesta näkökulmasta yksilöt käyvät läpi niin kutsutun kriittisen vaiheen (*critical period*), jossa yksilöt ovat kyvykkäitä saavuttamaan tietyn kehitystehtävän. Esimerkiksi nuorten kohdalla kriittinen jakso pitää sisällään omien kykyjen kehityksen, kuten itsenäistymisen, omatunnon kehittämisen ja moraalien sekä omien arvojen määrittämisen. (Manning 2002, 76.) Nurmen ym. mukaan tutkimukset ovat osoittaneet, että suurin osa nuorista ei kohtaa mitään erityistä kriisivaihetta. Uudemmat tutkimukset osoittavat, että monien nuorten kehitys menee eteenpäin vähitellen ja etenee asteittain. Tiedetään, että nuoruus on aikaa, jolloin rikollisuus ja erilaiset ongelmakäyttäytymisen muodot ovat yleisimmillään. Kuitenkin vain osa nuorista käy tämän vaiheen läpi. Toisinaan ongelmakäyttäytyminen jatkuu ja näin ollen johtaa vakavampiin rikoksiin tai päihteiden ongelmakäyttöön. (Nurmi ym. 2014, 142–143.)

2.1.2 Nuoruus Erik H. Eriksonin näkökulmasta

Erik H. Erikson (1902–1994) on psykososiaalisen kehitysteorian luoja ja tämän vuoksi erittäin arvostettu psykologian historian henkilö. Erikson on kohdentanut tutkimustaan yksilön ja yhteiskunnan väliseen vuorovaikutukseen. Yksilö kohtaa elämänsä aikana yhteiskunnallisia järjestelmiä. Yhteiskunnallisilla järjestelmillä tarkoitetaan esimerkiksi perhettä, koulua ja työpaikkaa. Järjestelmillä on vaikutus yksilön kehitykseen. (Dunderfelt 2011, 232.)

Eriksonin psykososiaalisen kehitysteoriaan kuuluvat kahdeksan eri kehitysvaihetta. Kehitysvaiheet ovat: vauvaikeä, varhaislapsuus, leikki-ikä, kouluikä, nuoruus, varhainen aikuisuus, keski-ikä ja vanhuus. Eriksonin mukaan nuoruuden vaiheessa yksilöityminen tulee ajankohtaiseksi. Yksilöllisyyttä harjoitellaan erilaisten roolien kautta sekä mallia otetaan vanhemmista ja muusta ympäristöstä. Identiteetin rakentuminen alkaa ja sitä ei voida saavuttaa tuntematta epävarmuutta. Epävarmuuden katsotaan olevan kehityksen kannalta pakollista. (Dunderfelt 2011, 234–237.)

Erikson määrittelee nuoruuden alkavaksi, kun yksilö on omaksunut taitonsa ja välineellisen maailman sekä tullut seksuaalisesti kypsäksi. Tässä vaiheessa on kyse identiteetistä versus roolien hajanumisesta. Eriksonin mukaan nuoruusvaiheessa nuoret kyseenalaistavat jatkuvuutta, johon he ovat aikaisemmin luottaneet. Nuoret kasvavat ja kehittyvät kohti aikuisuutta, mistä johtuvat heidän fysiologiset muutoksensa. Tämän takia nuoret kiinnittävät paljon huomioita siihen, miltä he näyttävät ulkopuolisen silmin ja peilaavat siihen, kuinka he kokevat itsensä. Teorian mukaisia ulkonäköpaineita on koettu kautta aikojen aina tähän päivään saakka. Erikson on todennut, kun nuoret etsivät samuuden ja jatkuvuuden tunnettaan, he joutuvat asettamaan läheisiään niin sanottuun vihollisen rooliin, vaikka he eivät sitä itse tarkoitaakaan. (Erikson 1982, 249.) Useimmiten vanhemmat joutuvat tämän roolijaottelun kohteeksi.

Lisäksi Erikson tuo esiin vaiheeseen kuuluvan eheytyksen. Eheytyminen on osa minäidentiteettiä, johon kuuluvat oma kehittyneet taidot ja sosiaaliset roolit. Erikson painottaa teoriassaan minäidentiteetin kehittymistä kohti ammattia. Hän puhuu teoriassaan ammattiesikuvista, joihin voidaan yhdistää aikaisemmin harjoitellut taidot ja opitut roolit. Erikson on tutkimuksessaan huomannut, että nuo-

rilla ei välttämättä ole kykyä sitoutua ammatti-identiteettiin. Tästä johtuen nuoret kulkevat niin sanotun massan mukana, jolloin heidän oma identiteettinsä ikään kuin häviää hetkeksi. (Erikson 1982, 249–250.)

Teorian mukaan roolien hajaantuminen eli roolidiffuusio voi toimia kehitysvaiheen vaarana. Tämä voi johtaa rikollisiin tai jopa psykoottisiin tapahtumiin, jotka ovat melko yleisiä. Kuitenkin roolidiffuusion tunnistettaessa voidaan auttaa ja tukea nuorta tämän vaiheen läpikäynnissä, jolloin seuraamukset eivät ole vakavia verrattain muihin ikäkausiiin. (Erikson 1982, 249–250.)

2.2 Psykkinen hyvinvointi

Nuoruuden kehitysvaiheen merkitys on suuri nuoren elintapojen, mielenterveyden ja yleensä terveyden kannalta. Nuoruudessa tehdyt kokeilut voivat määrittää tulevaisuuden suhtautumisen elämäntapoihin, joista esimerkkinä ovat päihteet, liikunta ja ruokavalio. Ihmisen aivot kehittyvät läpi nuoruuden aina aikuisuuteen saakka, varsinkin korkeammat aivotoiminnot, kuten aivoalueet, jotka tunnistavat tunteita, säätelevät käyttäytymistä ja oman toiminnan suunnitelmallista ohjausta. Tästä johtuen nuori näyttää helpommin tunteensa kuin aikuinen, joka kykenee jo hillitsemään tunteitaan. Myös nuoren aivot ovat alttiimpia erilaisten ulkoisten ärsykkeiden haitoille. Ulkoisilla ärsykkeillä tarkoitetaan esimerkiksi päihteitä, stressiä ja psyykkisiä traumoja. (Marttunen ja Karlsson 2013, 7–10.) Joskus voi olla haasteellista erottaa terveyden ja sairauden välissä olevaa niin kutsuttua rajaa. On tavallista, että nuori kokee esimerkiksi ajoittaista stressiä tai elämässä tapahtuu jotain odottamatonta. (Kivelä, Liukkonen ja Niemi 2015, 220.)

Kivelän, Liukkonen ja Niemen mukaan lapset, joiden vanhemmat kärsivät mielenterveyshäiriöistä, on niillä nuorilla suurempi riski sairastua itsekin. Mielenterveyshäiriöiden vaikutus ulottuu ihmisen ajatteluun, tuntemiseen ja toimintaan sekä vuorovaikutustaitoihin. Mielenterveyden ongelmista voi viestittää koulumenestys, koulukiusaaminen ja poissaolot koulusta. Hälyttävää on kaveripiirin puuttuminen. Lisäksi psykiatriset häiriöt voivat vaikuttaa koulumotivaatioon, keskittymiskykyyn ja asioiden hahmottamiseen. Näiden haasteiden myötä epäonnistumisen riski koulussa on suuri, joka voi osaltaan aiheuttaa ongelmia tunne-elämässä. (Kivelä ym. 2015, 220.)

Mielenterveyshäiriöt ovat koululaisten yleisin terveysongelma. Useimmat mielenterveyshäiriöt puhkeavat nuoruudessa, jonka vuoksi nuorilla on noin kaksi kertaa enemmän mielenterveyshäiriöitä kuin lapsilla. Väestötutkimuksissa on käynyt ilmi, että noin puolet aikuisuuden mielenterveyshäiriöistä on ilmaantunut jo ennen 14. ikävuotta ja noin kolme neljästä ennen 24. ikävuotta. Ahdistuneisuus-, mieliala-, käytös-, ja päihdehäiriöt ovat tavallisimpia nuorten mielenterveyshäiriöitä. (Marttunen ja Karlsson 2013, 10–11.) Murrosikäisistä noin viisi prosenttia sairastuu masennukseen sekä noin joka kymmenes kärsii siitä pitkäaikaisesti (Kivelä ym. 2015, 220). Lisäksi samanaikaiset häiriöt ovat yleisiä. Nuoret voivat kärsiä kahdesta tai useammasta mielenterveyshäiriöstä yhtä aikaisesti. (Marttunen ja Karlsson 2013, 10–11.)

2.2.1 Nuorten koulu-uupumus

FinEdu-pitkittäistutkimuksessa on tutkittu nuorten jaksamista ja motivaatiota koulunkäyntiin. Tutkimukseen on otettu mukaan yhden kaupungin nuoria ja heitä on seurattu kymmenen vuoden ajan, alkaen peruskoulusta toisen asteen koulutukseen, jatko-opintoihin ja lopulta työelämään saakka. Kouluympäristön rooli nuoren kehitykselle, koulumenestykselle ja hyvinvoinnille on merkittävä. Salmela-Aron ja Tuominen-Soinin mukaan koulu, opiskelu ja koulumenestys vaikuttavat nuoren käsitykseen omasta itsestään, joka on osa nuorten hyvinvointia. He korostavatkin, että nuorten hyvinvointia tutkiessa on tärkeää ottaa huomioon motivaation ja koulumenestyksen perspektiivit. Kuitenkaan nämä näkökulmat eivät yksin riitä, vaan lisäksi on huomioitava kriittiset kehityksen vaiheet, joita ovat koulutukseen liittyvät nivelvaiheet. Pitkittäistutkimuksessa on tutkittu nuorten innostusta ja uupumusta koulunkäyntiin ja ensimmäistä kertaa tulokset ovat osoittaneet, että kouluinnostus kantaa tulevaisuudessa motivaatioon työelämässä. (Salmela-Aro ja Tuominen-Soini 2013, 242–243.)

Koulu-uupumuksella tarkoitetaan stressioireyhtymää, joka sisältää kolme elementtiä, joita ovat uupumusasteinen väsymys, kyyninen suhtautuminen koulunkäyntiin sekä riittämättömyden tunne opiskelijana. Uupumusta mitataan SBI-10 eli School Burnout Inventory -menetelmän avulla, joka sopii peruskouluun, toiselle asteelle, ammattikorkeakouluun ja yliopistoon. FinEdu tutkimuksesta kävi ilmi, että kaikki kolme koulu-uupumuksen tekijää ovat suhteellisen pysyviä, mutta väsymys ja kyyninen suhtautuminen koulunkäyntiin ennakoivat riittämättömyden tunnetta opiskelijana. Kouluinnostus puolestaan toimii vastakohtana koulu-uupumukselle. Kouluinnostuksen tunnuspiirteisiin kuuluvat positiivinen suhtautuminen koulunkäyntiin, energisyys ja päättäväisyys. (Salmela-Aro ja Tuominen-Soini 2013, 243.)

FinEdu -tutkimuksen mukaan liian suuret opiskelu vaatimukset aiheuttavat koulu-uupumusta. On todettu, että koulu-uupumus lisää nuorten psyykkistä pahoinvointia myöhemmin. Kun taas henkilökohtaiset opiskeluun liittyvät voimavarat puolestaan lisäsivät kouluinnostusta ja vähensivät koulu-uupumusta myöhemmin. Tuloksista kävi ilmi, että jatkuva koulu-uupumus ennakoivat myöhempää masennusta. Tästä johtuen koulu-uupumus voi toimia riskinä masennukselle. Tärkeää on siis huomioida, että koulu-uupumuksella on seurauksia myöhemmin elämässä, koska se vähentää motivaatiota jatko-opiskelujen suhteen ja myöhemmin näkyy myös työelämässä negatiivisesti. Salmela-Aro ja Tuominen-Soini toteavatkin, että kouluvaatimuksilla on yhteys nuoren psyykkiseen pahoinvointiin, joka ilmenee koulu-uupumuksena. On tärkeää ymmärtää, että koulu-uupumus vaikuttaa myös muihin nuorten elämän osa-alueisiin. (Salmela-Aro ja Tuominen-Soini 2013, 244–245.)

Koulu-uupumuksista on käyty usein julkista keskustelua. Monesti puhutaan lukiolaisten koulu-uupumuksista, mutta myös peruskoululaisten uupumukseen on kiinnitetty huomioita. Helsingin Sanomien artikkelin mukaan yhdeksäsluokkalaisille myönnetään sairauslomaa jaksamattomuuteen. Terveystieteiden tutkimuskeskuksen vuonna 2015 toteuttaman kouluterveyskyselyn tulosten mukaan 41 prosenttia pojista ja 49 prosenttia tytöistä kokee, että koulutöitä on liikaa. Lisäksi kouluterveyskyselyn tulosten mukaan riittämättömyden tunnetta opiskelijana kokevat 30 prosenttia tytöistä sekä pojista. (Harjukoski ja Tanner 2016).

2.2.2 Nuorten itsetunto ja minäkuva

Itsetunnon kehitys alkaa jo lapsuudesta ja jatkaa kehittymistään läpi elämän. Itsetunnolla tarkoitetaan yksilön henkilökohtaista käsitystä omasta itsestä. Varhaisnuoruutta värittävätkin itsetunnon vaihtelut, sillä itsetunto on yhteydessä kehon ja mielen muutoksiin. Hyvällä itsetunnolla tarkoitetaan kykyä tunnistaa ja hyväksyä omat puutteensa. Hyvän itsetunnon omaava nuori pystyy nimeämään asioita, joissa hän on hyvä ja taitava, mutta tunnistaa myös heikkoudet. Huono itsetunto puolestaan tarkoittaa, että nuori kokee olevansa vähäpätöinen, eikä hän pysty tunnistamaan itsessään hyviä taitoja tai ominaisuuksia. Huonoon itsetuntoon kuuluu myös olennaisesti ajatus siitä, mitä muut ajattelevat. (Väestöliitto 2017.)

Psykologisen näkökulman mukaan huono itsetunto on uhkatekijä esimerkiksi monelle mielenterveysongelmalle. Mielenterveydenhäiriöiden diagnooseja kuvataan osaksi samoin kuin huonoa itsetuntoa, johon kuuluu esimerkiksi itsensä vähätteleminen. Huono itsetunto johtaa usein heikompiin selviytymisstrategioihin. Puolestaan nuori, kellä on hyvä itsetunto omaa vahvan selviytymisstrategian, mistä johtuen hän myös mukautuu paremmin kehityksellisiin muutoksiin. Psykologiset tutkimukset ovat osoittaneet, että itsetunnolla on yhteys nuoren psykologiseen kehitykseen. (Borders 2014, 4–5.)

Nuorten minäkuva koostuu toisten ihmisten mielipiteistä liittyen esimerkiksi ulkonäköön, muiden nuorten hyväksyntään sekä menestykseen koulussa ja urheilussa. Lisäksi minäkuvaan voi vaikuttaa nuorten kokemukset elämänmuutoksista, joka voi osaltaan aiheuttaa stressiä. Nurmen ym. (2014, 160) mukaan minäkuva muuttuu eniten nivelvaiheissa, muutos on yleensä negatiivinen. Muutokset eivät kuitenkaan ole yleensä pysyviä.

Kehon muutosten hyväksyminen kuuluu olennaisena osana minäkuvan muodostamista. Tytöt miettivät omaa ulkonäköään poikia enemmän. Usein vertailukohteena toimivat muut samanikäiset nuoret. Nuoret pohtivat, että miltä heidän tulisi näyttää, jotta he täyttävät niin sanotun hyvännäköisen kriteerit. Vertailu ei kuitenkaan rajoitu vain toisiin nuoriin, vaan myös sosiaalinen media toimii vertailukohteena. Peilaamalla muihin nuoret muodostavat käsitystään itsestään. Toisinaan vertailu johtaa oman itsensä väheksymiseen. Jos vertailu on jatkuvaa itsensä väheksymistä, pahimmillaan se voi johtaa masennukseen. (Palmqvist 2015, 31.)

Ulkonäköpaineet ovat kautta aikojen mietityttäneet nuorisoa. Nykypäivä antaa omat haasteensa koko ajan kehittyvän teknologian vuoksi. Uudet sosiaalisen median mahdollisuudet suorastaan pursuavat ihannenaaisia ja miehiä. Koulu on paikka, jossa nuoret vertailevat itseään toisiin nuoriin ja puhuvat keskenään, minkälainen on kaunis nainen tai komea mies. Koulu on ottanut osaksi opetustaan suvaitsevaisuuden ja erilaisuuden. Suvaitsevaisempaa ja itseään arvostavaa ilmapiiriä koitetaan luoda, mutta tähän voitaisiin panostaa entistäkin tehokkaammin. Varsinkin, kun sosiaalinen media tuo entistäkin enemmän haastetta. Keinot eivät ole riittävät, sillä julkisesta keskustelusta esimerkiksi mediasta käy edelleen ilmi, että monet nuoret kokevat ulkonäköön liittyviä paineita. Pitäisi tuoda enemmän esille, mitä esimerkiksi sosiaalisen median kuvien takana oikeasti piilee.

2.3 Sosiaalinen hyvinvointi

Kaverisuhteet ja ystävyys ovat olennainen ja tärkeä osa nuorten elämää ja kehitystä. Sosiaalisten suhteiden avulla nuoret rakentavat identiteettiään ja hahmottavat tulevaisuutta. Myös nuoren kehitys, terveys ja koulutukseen liittyvä hyvinvointi edistyvät sosiaalisten suhteiden kautta. (Aaltonen yms. 2011, 29.) Sosiaalisten taitojen harjoittelu ja niissä kehittyminen on läpi elämän jatkuva toiminta. Kun nuori joutuu päivittäin toimimaan erilaisissa ympäristöissä ja erilaisissa ryhmissä, taitojen kehittyminen on parhaimmillaan. (Hietala ym. 2010, 20.)

Lapsen kasvaessa nuoreksi omien ikätoverien seuran tärkeys kasvaa ja kehittyy. Nuorella on tarve kuulua nuorisokulttuuriin sekä oman ikäryhmän yhteisöön. Sosiaalisten suhteiden taito kasvaa entisestään, kun perheen lisäksi nuoren elämässä alkaa olla myös muita tärkeitä suhteita. Lapsena omien vanhempien niin sanottu ylistys muuttuu nuoruudessa vanhempien valintojen ja toimintatapojen kritisoinniksi ja arvioinniksi. Tämä on normaalia kaverisuhteissa käytävää keskustelua, jolloin ystävyysuhteet alkavat nousta tärkeäksi perheen rinnalla. (Hietala ym. 2010, 24.)

2.3.1 Perhesuhteet nuorten elämässä

Perhe on yksi vanhimpia elämänmuotoja yhteiskunnassa, eikä perheen merkitys ole tänä päivänäkään menettänyt muotoaan. Vaikka perhesuhteet ovat moninaistuneet ja laajentuneet, on perhe yhteisö, jossa siihen kuuluva on erityinen. Perhemuodoissa ja perhesuhteissa tapahtuneet muutokset ovat aiheuttaneet keskustelua siitä, millainen perheen tehtävä nykyaikana on. Muutoksista huolimatta on muistettava perheiden myönteinen vaikutus yksilön elämään ja hyvinvointiin. Nuorten kohdalla perhesuhteista saadaan esimerkiksi kokemusta turvallisuudesta ja tunnetta siitä, että on ihmisenä arvokas. Myönteisten vaikutusten lisäksi perhesuhteista saadut kokemukset voivat olla myös negatiivisia, kuten lähisuhdeväkivalta ja perhesuhteiden väliset ongelmat. (Hamarus, Kanervio, Landén ja Pulkkinen 2014, 21.)

Sosiaalisissa suhteissa perhettä voidaan kuvata merkityksellisempänä ja jopa muita sosiaalisia suhteita tärkeämpänä. Perheen kautta myös liitytään sukuun ja edellisiin sukupolviin, jotka voivat osaltaan vaikuttaa nuoren identiteetin ja minuuden rakentumiseen. Nykypäivänä yhteiskunnan muuttuminen on pakottanut perheitä muutokseen ja rakentamaan uusia toimintatapoja, jolloin sukupolvien yli siirtyneet mallit, eivät enää vaikuta niin vahvasti perheiden elämään. Esimerkiksi vanhempien työtilanteiden muutokset ja työttömyys vaikuttavat myös nuoren elämään perheen toimintamallien muuttuessa. (Hamarus ym. 2014, 22.)

Jos lapsi ei pysty muodostamaan tervettä kiintymyssuhdetta vanhempiinsa tai muuhun lähipiiriin, voi tämä tuoda lapselle kokemuksen ulkopuolisuuden tunteesta. Jos lapsuudessa muodostunut tunne jää vajaaksi, voi tämä heijastua nuoruudessa vaikeuteen muodostaa muita sosiaalisia suhteita. Näin ollen on tärkeää, että nuori jo lapsuudessaan perheessä kokee olevansa osa yhteisöä ja, että hän on arvokas. (Hamarus ym. 2014, 23.)

Reilun kymmenen vuoden aikana lasten ja nuorten mielenterveys- ja käytöshäiriöistä maksettavien tukien määrä on ollut nousussa. Nuorten huolet ja pahoinvointi eivät ulotu ainoastaan tiettyihin sosiaalisiin luokkiin, vaan haasteita on kaikenlaisten perheiden piirissä. Osatekijänä nuorten huoliin voidaan pitää työ- ja kouluelämässä pärjäämisen painetta. Yhteiskunnassamme on malli, jossa ihmisen täytyisi pärjätä niin työ- kuin sosiaalisessa elämässä sekä rakentaa vielä omaa elämää ja harrastuksia niiden ympärille. Kun perheen aikuiset suorittavat näitä yhteiskunnan asettamia paineita siirtyy paine ja toimintamalli nuorille, joka voi aiheuttaa tunteen riittämättömyydestä. (Hamarus ym. 2014, 25.)

2.3.2 Kaverisuhteet nuorten elämässä

Kehittyessään nuoren rooli perheessä muuttuu, sillä nuoruudessa ikätovereiden tärkeys ja heidän seuraan hakeutuminen alkaa korostua. Nuoren sosiaalisten suhteiden määrä laajentuu ja samalla elämisalue voi laajentua. Kun perheen lisäksi alkaa muodostua muita tärkeitä sosiaalisia suhteita, niissä tarvittavat taidot myöskin alkavat kasvaa. Samankaltaisten kavereiden kautta voi hakeutua uusiin harrastuksiin tai harrastukset voivat myös jäädä kavereiden takia pois. Nuoruuteen kuuluvat kokeilut ja rajojen hakeminen voivat olla myös kaveriseurasta riippuvaa. Näin ollen kavereiden seura vaikuttaa nuoreen, mielipiteisiin ja käytökseen voimakkaasti. (Hietala ym. 2010, 44–45.)

Aaltosen ym. (2011, 31) mukaan kaverisuhteet ovat yksi nuoruuden tärkeimpiä osa-alueita. Kaverisuhteet ovat läsnä niin koulussa kuin vapaa-ajalla. Ystävyysuhteet myöskin lisäävät elämään tyytyväisyyttä. Nuoret itse kokevat ystävyys- ja kaverisuhteiden toimivan vastavuoroisesti ja niihin kuuluu olennaisesti myös luottamus. Kavereiden kanssa vietettyyn aikaan liitetään hauskanpito ja yhteinen huumori. Nuorisokulttuuriin liittyvä elementti onkin nuorten välinen huumori ja niin sanotut sisäpiiri vitsit, joiden avulla he kehittävät yhteisöllisyyttään. Nuoret ovat itse kertoneet, että kaveruuden ja ystävyuden muotoutumisen syy on vaikeasti selitettävissä. Nimettyjä yhtäläisyyksiä suhteiden muodostamisessa ovat esimerkiksi asuinpaikka, koulu, harrastukset ja elämäntyyli. Joillakin nuorilla kaverit ulottuvat lapsuudessa muodostuneisiin suhteisiin, joiden jatkuminen riippuu eri tekijöistä. Esimerkiksi yläasteen alkaessa samalle koululuokalle pääseminen auttaa suhteiden ylläpidossa.

Sosiaalisen median eli somen kehittyessä nuorten yhteydenpito kavereihin on laajentunut internetin välityksellä. Somen kautta keskusteleminen ja arjen jakaminen on yleistynyt huimaa vauhtia, jolloin yhteydenpito muutenkin kuin kasvotusten on helpottunut. Onneksi kuitenkin nuoret eivät sosiaalisen median kautta ole lopettaneet kavereiden kanssa fyysisesti yhdessä oloa, sillä Aaltosen ym. mukaan kavereiden kanssa somessa yhteydessä olo yleensä vahvistaa sosiaalisia suhteita. (Aaltonen, Kivijärvi, Gretschel ja Tolonen 2011, 40–41.)

Suomalaisista lapsista ja nuorista joka viides kokee jollain tavalla yksinäisyyttä ja puutetta siitä, ettei heillä ole kavereita. Yksinäisiä ihmisiä on jokaisessa ikäryhmässä, mutta erityisesti nuorten kohdalla vaikutukset ovat pitkävaikutteisia. Yksinäisyyden tunne on kehittyvän nuoren iässä hyvin vaikutusvaltainen ja sen seuraukset voivat kantautua pitkälle elämään. Tarpeettomuus ja kuulumattomuus ovat raastavia ja normaalista elämästä voimavaroja vieviä tunteita. (Junttila 2015, 29–32.)

3 KODIN JA KOULUN MERKITYS NUORTEN ELÄMÄSSÄ

Perhetaustojen vaikutusta lapsen ja nuoren elämään on tutkittu laajasti. Millaisista lähtökohdista nuori tulee, on todettu olevan selkeä vaikutus mahdollisuuksiin elämässä. Perhetaustoista esimerkiksi taloudellinen ja sosioekonominen asema vaikuttavat olennaisesti nuoren valintoihin ja toimintamahdollisuuksiin. (Määttä ja Tolonen 2011, 136.) Valitsimme perheen taloudellisen merkityksen opinnäytetyöhömmme, sillä se on tutkimuksemme kannalta olennaisessa roolissa.

Suomessa nuorisotutkimusten tavoitteena on ottaa osaa ajankohtaisiin aiheisiin ja julkiseen keskusteluun. Pyrkimyksenä on tuoda esille nuorten kokemusmaailmaa. Nuorisotutkimuksessa tutkitaan nuoria, nuoruutta sekä tekijöitä, jotka säätelevät nuoruutta. Luonnollisesti nuorisotutkimuksessa ollaan myös kiinnostuneita koulusta, sillä se on yksi nuorten toimintaympäristö. Yhteiskunnallisena instituutiona koulun tehtävänä on toimia tasa-arvon tuottajana ja yhteiskunnan jäseneksi kasvamisen tukena sekä ehkäistä syrjäytymistä. Toimintaympäristönä on koulu, jonka avulla voidaan tutkia muitakin ilmiöitä, kuten nuorten sosiaalisia suhteita. Suomessa kouluun liittyvät nuorisotutkimukset on tehty pääasiassa yläkoululuokista (Kiilakoski 2012, 8-9).

3.1 Kodin merkitys nuorten elämässä

Viimeisen parinkymmenen vuoden aikana lapsiperheiden taloudellinen tilanne on Suomessa heikentynyt. Maanlaajuiset muutokset vaikuttavat lasten ja nuorten elämään sekä hyvinvointiin suoraan, mutta myös vanhempien kautta. On herännyt myös keskustelua, jakautuvatko lapset ja nuoret eri ryhmiin: köyhiin ja rikkaisiin. Hakovirta ja Rantalaiho ovat tehneet tutkimuksen taloudellisesta eriarvoisuudesta lasten arjessa. Tutkimuksessa on huomioitu aihetta myös lasten näkökulmasta. Tutkimuksessa on tarkasteltu, kuinka taloudellisten tilanteiden eroavaisuus näyttäytyy lasten arjessa. (Hakovirta ja Rantalaiho 2012, 10.)

Nykyaikana nuorten keskuudessa on vahva kulutusyhteiskunnan piirre. Nuorten asema määräytyy heidän omissa yhteisöissään osittain sen mukaan, millaisia tavaroita he hankkivat. Kuluttaminen näkyy nuorilla esimerkiksi muodin mukaisten vaatteiden, asusteiden ja laitteiden hankkimisella. Nuorilla, jotka ovat vähävaraisista perheistä on osittain pienemmät mahdollisuudet valita hankkimiaan tavaroita muodikkuuden perusteella. (Määttä ja Tolonen 2011, 136.) Taloudellisesti huono-osaisista perheissä elävät lapset voivat tuntea ulkopuolisuuden ja häpeän tunteita, jos eivät pysty ostamaan oman ikäryhmän keskuudessa muodissa olevia tavaroita. Kun lapsi kasvaa nuoruuteen sosiaalinen piiri alkaa kasvaa, jolloin samanaikaisesti oman rahan käytön tarve ja kuluttaminen lisääntyvät. Nämä ovat tärkeä osa nuoren identiteetin muodostumista. Kavereiden ja ystävien tapaaminen kodin ja koulun ulkopuolella laajenee ja nuoret voivat viettää aikaa erilaisissa julkisissa tiloissa. Tämän mahdollistaminen voi rajoittaa taloudellisesti huono-osaisten perheiden lapsia. (Hakovirta ja Rantalaiho 2012, 15–16.)

Myös muiden nuorten vapaa-ajan toimintojen mahdollistaminen voi olla hankalaa vähävaraisissa perheissä. Harrastusmahdollisuudet erottelevat nuoria, sillä vähävaraisista perheistä tulevat lapset eivät välttämättä pysty osallistumaan harrastuksiin, jotka ovat maksullisia tai korkea kustanteisia.

(Määttä ja Tolonen 2011, 136.) Osallistuminen oman ikäryhmän kanssa samanlaisiin harrastuksiin lisää nuorten yhteisöllisyyttä sekä auttaa kaverisuhteiden ylläpidossa ja ryhmään kuulumisessa. Kalliilla ja suositulla harrastuksella voi olla myös vaikutusta kaveriryhmässä suosion ja paremman statuksen saavuttamisessa. (Hakovirta ja Rantalaiho 2012, 20.)

Kaikki edellä mainitut asiat liittyvät myös sosiaaliseen kanssakäymiseen. Nuorten sosiaaliset suhteet ovat osoittautuneet liittyvän taloudelliseen huono-osaisuuteen. Jos perhe on taloudellisesti huono-osainen, se voi vaikuttaa nuoren sosiaalisiin kontakteihin saman ikäryhmän kanssa. Erityisesti erot näkyvät sosiaalisissa kanssakäymisissä niiden nuorten kanssa, joiden perheillä on taloudellisesti paremmat resurssit. (Hakovirta ja Rantalaiho 2012, 15.)

3.2 Koulun merkitys nuorten elämässä

Koulu toimii nuorille paikkana, jossa he solmivat ystävyysuhteita, viettävät aikaa ystävien kanssa ja ovat tekemisissä muiden nuorten kanssa. Tämä tarkoittaa myös sitä, että nuorten on löydettävä oma paikkansa kouluyhteisöstä muiden ikätoverien joukosta. Nuorille koulu merkitsee myös paikkaa, jossa koetaan erilaisia paineita, esimerkiksi ulkonäöstä. Nuorten välinen toiminta määrittelee heidän välisiä suhteita sekä omaa minäkuvaa. (Kiilakoski 2012, 10.) Koulu on ympäristö, missä nuoret työskentelevät luokkatoverien kanssa, ovat vuorovaikutuksessa yhteisöjen kanssa ja muodostavat sosiaalisia suhteita. Oppilaan roolissa nuoret kokevat hyväksyntää eri tasoilla toisten samanikäisten avulla. Nuoret tarkastelevat erilaisia sosiaalisten taitojen malleja, joiden avulla heidän on maltettava toimia tehokkaasti luokkakavereidensa kanssa. Sosiaalisilla suhteilla on todettu olevan merkitys kouluun sopeutumisen näkökulmasta. (Ladd ja Ryan 2012, 2–3).

Kodin lisäksi koulu on yksi merkittävimpiä sosiaalisia tiloja nuorten elämässä, sillä yhdessä paikassa kohdataan monia samaan ikähaarukkaan kuuluvia ihmisiä. Koulu poikkeaa paljon kotiympäristöstä, sillä se on instituutio, jolla on omat normit ja odotukset. Siellä eletään nuoruutta, kasvetaan ja kuljetaan kohti aikuisuutta. Kuten Kiilakoski (2012, 14) on katsauksessaan hyvin todennut: ”Tästä tilasta pois siirtyminen on myös eräänlainen kasvun symboli, osoitus kaikille, että ihminen on varttunut.” Kaikki ei kuitenkaan rajoitu koulun fyysiseen tilaan, vaan siellä solmitut tai solmimatta jääneet suhteet ulottuvat koulun ulkopuolellekin. (Kiilakoski 2012, 14.)

Yläkoulu määrittää nuorten toimimista eri tavoin, sillä siellä on tarkkaan rajattu mitä tapahtuu missäkin ja milloin. Oppitunnit ovat aikataulutettuja, samoin välitunnit ja ruokailut. Nuorten on otettava koulussa oppilaan rooli, jonka kautta he opettelevat toimimaan koulun järjestelmän mukaisesti, muut huomioiden. (Kiilakoski 2012, 15.) Tällä tavoin, koulussa opitaan kasvamaan yhteiskunnan jäseneksi. Koulu ikään kuin valmentaa oppilaita tulevaisuutta varten, kun he lopulta siirtyvät kohti tulevaisuuden ammattia. On tärkeää, että nuoret oppivat vähitellen niin sanotun aikuiselämän pelisäännöt, joita esimerkiksi ammattia harjoittaessa noudatetaan. Koulun toimintaympäristö antaa hyvät eväät tulevaisuutta ajatellen, mutta millä hinnalla. Koulu-uupumusta koetaan yhä enenevässä määrin, sillä nuoret kokevat, että he eivät kykene hallitsemaan opiskeluista koituvaa työmäärää. Tämä alkaa jo yläkoulussa ja etenkin se tuntuu sijoittuvan kahdeksanteen luokkaan ja jatkuu yhä

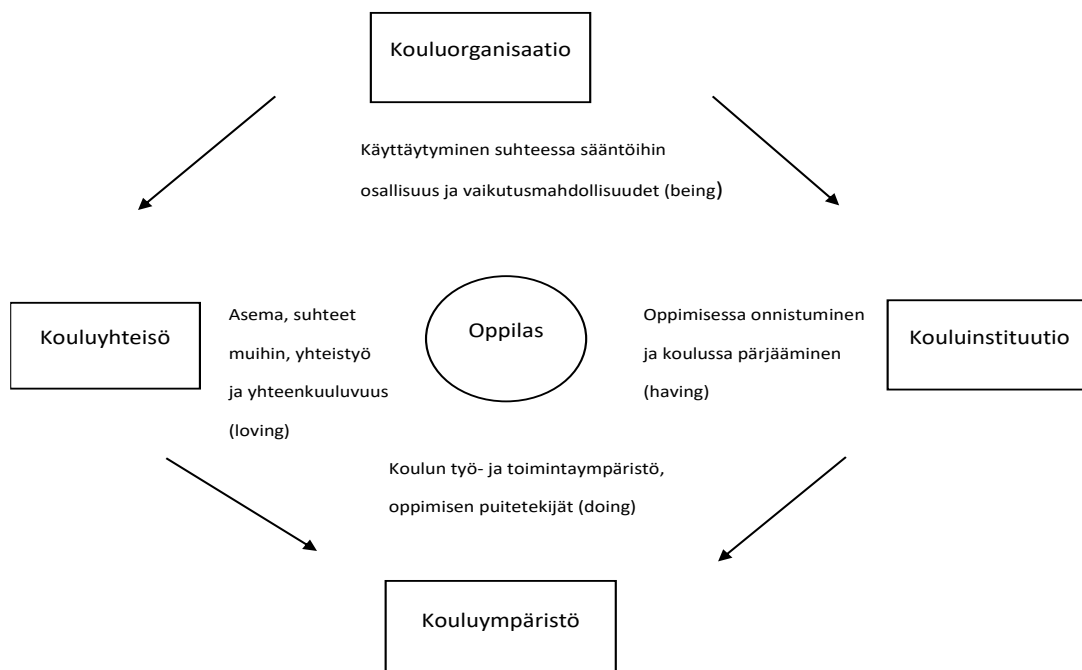
aina yhdeksännen luokan loppuun saakka. Enemmän on tuotu esille, että jaksamattomuutta esiintyy toisen asteen koulutuksissa, mutta sama ilmiö on siirtynyt yläkouluun. Pohtia voi, kulututetaanko nuoret loppuun ennen kuin he ehtivät siirtymään työelämään.

Seitsemäsluokka menee pääsääntöisesti siihen, että eletään nivelvaihetta alakoulusta siirtyessä yläkouluun. Opetellaan osaksi yläkoulukulttuuria, tavataan paljon uusia samanikäisiä nuoria, tutustutaan ja ystävystytään. Samalla haetaan paikkaa omasta luokasta sekä koulu yhteisöstä. Suurimmalla osalla innostus opiskeluun pysyy yllä seitsemännen luokan ajan. Kahdeksasluokka on niin sanottu väliluokka, jossa koulun henkilökunta on havainnut olevan haasteita. On huomattu motivaation alenemista ja jaksamattomuutta. Myös osaltaan kehitykselliset muutokset näyttelevät osaansa, sillä murrosiän on todettu etenevän vähitellen, jolloin kahdeksasluokkalaiset kokevat uusia kehityksen tuomia muutoksia. Etenkin kahdeksannella luokalla suunnataan ajatuksia kohti tulevaisuutta ja pohditaan, mitä tapahtuu yläkoulun jälkeen. Epätietoisuus tulevaisuuden suunnitelmista tuntuu aiheuttavan nuorille huolta tai ainakin se on mietinnän alla.

Mielestämme koulun oppilashuollon tehtävänä on tukea nuoria kokonaisvaltaisesti, jolloin heidän työkenttään kuuluu myös oppilaiden jaksaminen. Oppilaille on mahdollisuus keskustella asiasta aikuisen kanssa, joka voi olla esimerkiksi terveydenhoitaja tai koulukuraattori. Ammattilaiset voivat auttaa löytämään keinoja, kuinka stressiä voidaan hallita. Ennaltaehkäisevästä näkökulmasta ajatellen olisi tehokkaampaa jakaa kaikille oppilaille työkaluja stressin hallintaan ja välttämiseen.

3.3 Nuorten suhtautuminen kouluun ja ammattilaisten rooli

Lämsän mukaan koululla on suuri merkitys nuorten elämään, sillä he viettävät siellä elämästään vähintään 12 vuotta. Nuorten suhtautumiseen kouluun vaikuttavat oppilaan asennoituminen yhteisiin sääntöihin, oma koulumenestys ja paikka koulu yhteisössä. Suhtautumiseen vaikuttavat myös koulun toimintaympäristö ja koulutoiminnan tekijät, mistä esimerkkinä ryhmäkoko. Lämsän keräämän ainekirjoitusten sekä haastatteluaineiston mukaan, jotka ovat kerättyjä peruskoulun 4.–9.luokkailaisilta. Keskeisiksi suhtautumiseen vaikuttaviksi tekijöiksi nousivat tavoitteiden asettelu, palautteen antaminen ja suhtautuminen erilaisuuteen. Lämsä on kuvannut kouluun suhtautumisen osia eri toimintatasojen kautta. Toimintatasoihin kuuluvat kouluorganisaatio, koulu yhteisö, koulu ympäristö sekä koulun instituutio. Lämsän toimintatasot on kuvattu kuviolla 1, jossa selvennetään, mitkä asiat vaikuttavat nuorten suhtautumiseen eri tasoilla. (Lämsä 2009, 33–36.)

KUVIO 1. Oppilaan suhde koulun eri toimintatasoihin (mukaillen Lämsä 2009, 35)

Nuoret elävät murrosiän jaksoa, mikä voi olla monille rankka elämänvaihe. Koulun henkilökunnan on osattava luoda nuoret huomioon ottava kouluympäristö, missä heillä on mahdollisuus turvalliseen kasvuun ja kehitykseen. Tämä edellyttää, että nuorten kanssa työskentelevät tiedostavat ja tunnistavat kehitysvaiheen sekä ymmärtävät sen olevan vain väliaikainen. Kouluympäristöön kuuluu olennaisena osana ilmapiiri, jossa nuorella täytyy olla mahdollisuus olla oma itsensä kaikkine haavoittumisineen. Vaatimuksena on, että ammattilaiset pystyvät toimimaan nuorten erilaisten tunteiden kanssa ja hyväksymään ne. Työntekijät joutuvat kohtaamaan haasteita nuorten vaihtelevien tunteiden kanssa, sillä pitää myös osata erottaa ne muista ongelmista. Hyvän kouluilmapiiri on merkittävä nuorten hyvinvoinnin näkökulmasta. (Hamarus ym. 2014, 146.)

4 AIKAISEMPIA TUTKIMUKSIA

Nuorten hyvinvointia on selvitetty erilaisten tutkimusten avulla. Näkökulmia on rajattu erilaisiin hyvinvoinnin osa-alueisiin. Tutkimuksemme kannalta olemme ottaneet huomioon Ylä-Savon yhteistoiminta-alueen hyvinvointisuunnitelman, valtakunnallisen kouluterveyskyselyn sekä Kultavirran ylemmän ammattikorkeakoulun sosiaalialan tutkinnon opinnäytetyön, joissa on tutkittu kohderyhmämme hyvinvointia.

Iisalmi, Kiuruvesi, Vieremä ja Sonkajärvi muodostavat Ylä-Savon yhteistoiminta-alueen, joka on laatinut hyvinvointisuunnitelman lapsille ja nuorille. Hyvinvointisuunnitelman laatiminen on laissa määritelty ja sen tavoitteena on ohjata ja kehittää hyvinvointityötä lasten ja nuorten saralla. Hyvinvointisuunnitelman tarkoituksena on varmistaa, että toiminta on tavoitteellista ja suunniteltua. Lisäksi sen tulee perustua yhteistoimintaan ja kumppanuuteen. (Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2012, 9).

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tulosten mukaan Ylä-Savon nuorten opiskelusuoriutumiseen vaikuttavia tekijöitä ovat fyysiset oireet, joista yleisempänä niska-hartiakivut sekä päänsärky. Hyvinvointisuunnitelmassa todetaan, että noin joka seitsemäs nuori tuntee olonsa väsyneeksi päivittäin. Lisäksi masentuneisuutta esiintyy 13 prosentilla peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista. Ylä-Savon alueen tuloksista käy ilmi myös se, että yläkouluikaisista noin 10 prosentilla ei ole läheistä ystävää. Myös opiskeluolot koetaan puutteellisiksi: jopa 58 prosenttia yläkoululaisista on sitä mieltä, että työskentelyolosuhteissa olisi parannettavaa. Noin 21 prosenttia nuorista kokee vanhemmuuden puutetta (Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2012, 5–18.)

Yläkoululaisten päihdekokeilut ovat lisääntyneet ajalla 2010–2012 seitsemästä prosentista yhdeksään prosenttiin. Vaikuttavaksi tekijäksi on todettu kannabistuotteiden lisääntynyt kokeilu. Iisalmen yläkouluikaisista tupakoi päivittäin noin 14 prosenttia, mutta tupakointi on 2000-luvun alusta lähtien vähentynyt. Samassa ikäryhmässä kerran kuukaudessa todella humalassa on ollut noin 13–15 prosenttia, mutta alkoholin käyttö on vähentynyt 2000-luvun alusta. (Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2012, 15-16.)

Kouluterveyskyselyn avulla saadaan kerättyä ajankohtaista ja laadukasta tietoa lapsien ja nuorien hyvinvoinnista, terveydestä ja koulunkäyntiin liittyvistä asioista. Samalla myös selvitetään heidän osallisuuttaan ja eri palvelujen saatavuutta. Kouluterveyskysely teetetään eri ikäisillä lapsilla joka toinen vuosi. Yläkoululaisilla kouluterveyskysely on aloitettu jo vuonna 1996, lukiossa 1999 ja ammatillisessa toisen asteen koulutuksessa vuonna 2008. Kysely on vuonna 2017 laajentunut myös alakoululaisten piiriin. (THL s.a.)

Vuoden 2017 kouluterveyskyselyn tulokset ovat luettavissa Terveyden ja hyvinvointilaitoksen sähköisestä tulospalvelusta, jossa tulokset ovat esitelty indikaattorin avulla. Tuloksia voi tarkastella koko Suomen alueelta tai kunnittain. Iisalmen yläkoululaisilta yksinäisyydestä kysyttäessä 8. ja 9. luokka-

laisista nuorista 10 prosenttia on vastannut, että heillä ei ole läheistä ystävää. Vastaajista 9 prosenttia taas tuntevat itsensä yksinäiseksi jatkuvasti tai melko usein. Nuorilla yksinäisyyden tunne on usein väliaikaista ja läheinen ystävä löytyy. Yksinäisyyden tunnetta voi myös tuntea, vaikka olisikin ihmisten ympäröimänä. (THL 2017.)

Mielenterveyden osiossa Iisalmelaisista yläkoululaisista 31 prosenttia ovat olleet huolissaan mielialastaan 12:n viimeksi kuluneen kuukauden aikana. Koulu-uupumus käy ilmi myös kouluterveyskyselyssä, jossa 17 prosenttia on vastannut kokevansa uupumusta koulusta. Tuloksista myös selviää, että tytöt kokevat koulu-uupumusta poikia enemmän. Jatko-opintoja käsiteltäessä 11 prosentilla vastaajista ei ole opintosuunnitelmia peruskoulun jälkeen. (THL 2017.) Luku on mielestämme melko suuri ja pohdimmekin pitäisikö yläkouluissa vielä enemmän kiinnittää huomiota jatko-opintojen suunnitteluun.

Kouluterveyskyselyn yhtenä osiona on perhe ja elinolot. Vastaajilta kysytään miten he arvioivat perheensä taloudellisen tilanteen. Iisalmelaisista 8. ja 9. luokkalaisista 40 prosenttia on arvioinut perheensä taloudellisen tilanteen kohtalaiseksi tai sitäkin huonommaksi. Lukuun voi vaikuttaa, että 30 prosenttia on vastannut vähintään yhden vanhemmista olevan työttömänä tai lomautettuna viimeisimmän vuoden aikana. Kysyttäessä keskusteluvaikeuksista vanhempien kanssa, 10 prosenttia on vastannut, ettei lähes koskaan pysty keskustelemaan henkilökohtaisista asioistaan vanhempien kanssa. Elämänmuutos osiossa vastanneista 21 prosenttia on kohdanneet perheenjäsenen tai läheisen ihmisen sairauden tai kuoleman edellisenä lukuvuonna. (THL 2017.)

Annika Kultavirta (2012) on tehnyt ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyön aiheesta Tuetusti nuori - Tutkimus nuorten hyvinvoinnin kokemuksista, huolenaiheista sekä nuorten ja vanhempien välisestä vuorovaikutuksesta. Tukevasti alkuun, vahvasti kasvuun on kehittämishanke, joka on osa Etelä-Suomen Pääkaupunkiseudun Lapsen Ääni -hanketta, joka kuuluu valtakunnalliseen KASTE -ohjelmaan. Hankkeen tavoitteena on löytää uusia tapoja tukea lapsiperheitä ennaltaehkäisevästi. KASTE -ohjelman mukaan painopisteenä on turvallisen lapsuuden tukeminen. Ennaltaehkäisevän työn tarkoituksena on välttää aikuisuuden psyykkisiä ja sosiaalisia ongelmia sekä syrjäytymistä. Hankkeiden tavoitteet perustuvat KASTE -ohjelmaan, ja sieltä on nostettu esiin esimerkiksi lapsiperheiden tukeminen ja osallisuus. (Kultavirta 2012, 8–11.) Kultavirran kehittämistyön tavoitteena on tarkastella nuorten subjektiivisia hyvinvoinnin kokemuksia ja huolenaiheita sekä vanhempien ja nuorten välistä vuorovaikutusta. Tutkimuksen kohderyhmänä ovat neljän helsinkiläiskoulun kahdeksaluokkalaiset. (Kultavirta 2012, 27.)

Kultavirran tutkimuksen tuloksiin on tuotu esiin, että tutkitut nuoret ovat liittävätkin koulun ja työpaikan positiiviseen hyvinvointiin. Lisäksi nuoret olivat nimenneet tärkeitä sosiaalisia suhteita hyvinvointinsa tukijaksi. Sosiaalisiin suhteisiin lukeutuivat esimerkiksi ystävät, perhe ja seurustelukumppanit. (Kultavirta 2012, 36.) Kultavirta on selvittänyt tutkimuksessaan yhtenä osa-alueena nuorten subjektiivista kokemusta huolenaiheista. Tutkimuksen huolenaiheiden kategorioiksi saatiin esimerkiksi koulu, perhe, minäkuva ja itsetunto. Suurin huolenaiheuttaja oli tulevaisuus. Subjektiivisen kokemuksen mukaan nuoret pohtivat tulevaa opiskelupaikkaa ja ammattiaan. Toiseksi suurin huoli syntyi

koulusta. Sieltä nousi esiin nuorten kokemus paineista liittyen koulumenestykseen. Kolmannella sijalla ovat pelot ja menetykset. Nuoret olivat kertoneet huolikseen muun muassa vanhempien mahdollisen avioeron, läheisen kuoleman ja petetyksi tulemisen. Neljänneksi nuoret kertoivat huolen perheessä mietityttävät. Tähän lukeutuivat kotiintuloajat, sisarussuhteet, vanhempien välit ja vanhempien päihteidenkäyttö. (Kultavirta 2012, 45.)

Nuoria mietitytti myös minäkuva ja itsetunto, joista esimerkkeinä ulkonäkö, riidat ja murrosikä. Lisäksi nuoret olivat huolestuneita terveydentilastaan, joista he nimesivät unettomuuden, päihteet ja fyysinen sairaus. (Kultavirta 2012, 45.) Kultavirran tutkimus antoi meille suuntaviivoja nuoria huolestuttavista asioista heidän elämässään. Olemme pohjanneet laatimaamme kyselyyn Kultavirran tutkimuksen tuloksissa esiintyneisiin huolenaiheita.

5 OPPILASHUOLTO JA SITÄ MÄÄRITTELEVÄ LAKI

Oppilaitoksien moniammatillisen yhteistyön rakentaminen oppilashuoltoon sekä sen kehittämismvastuu ja organisointi ovat rehtorin vastuulla. Yhdessä henkilöstön kanssa toimiva yhteistyömalli on mahdollista saavuttaa. Lähtöpisteenä on oltava moniammatillinen yhteistyö sekä tahtotila kehittämisessä ja organisoinnissa. Se, miten oppilashuollon toiminta on organisoitu, vaihtelee paljon eri oppilaitosten ja alueiden välillä.

KUVIO 2. Esimerkki peruskoulun oppilashuoltoryhmän kokoonpanosta (mukaillen Honkanen ja Suomala 2009, 80)

Oppilashuollon toimivaan kokonaisuuteen vaikuttavia tekijöitä on erilaisia, kuten oppilaitosten koko, henkilöstön eri asiantuntijuudet sekä alueellisten toimijoiden tavoitettavuus. Toimintaa useimmiten johtaa rehtori ja mukana on eri toimijoita, kuten erityisopettaja, opettaja, kuraattori, terveydenhoitaja, oppilaanohjaaja ja psykologi (kuviot 2). Jokaisella toimijalla on oma vastuualueensa. (Honkanen ja Suomala 2009, 80–81.)

5.1 Peruskoulun oppilashuolto

Oppilashuollolla tarkoitetaan koko koulun henkilökunnasta koostuvaa ryhmää, jotka huolehtivat oppilaiden jokapäiväisestä hyvinvoinnista ja oppimisesta (Vismanen 2011, 14). Toimeksiantajamme Juhani Ahon koulussa oppilashuollon palvelut tarjoavat oppilaille kokonaisvaltaista hyvinvointia ja siinä on otettu huomioon nuoren fyysiset, sosiaaliset ja psyykkiset tarpeet. Lisäksi oppilashuollon tarkoituksena on tukea oppilaiden kasvua ja kehitystä sekä edistää sosiaalisia taitoja ja toimimista yhteisössä. (Iisalmen kaupungin [www-sivu b.](http://www-sivu.b))

Oppilashuollon palveluihin kuuluu yksilöllisyyttä ja yhteisöllisyyttä kehittävä asiakastyö, jota harjoittavat kouluterveydenhuolto, koulukuraattorit ja koulupsykologit (Vismanen 2011, 15). Kouluterveydenhuollon palvelut ovat tarkoitettu peruskoululaisille sekä heidän perheilleen. Kouluterveydenhuolto on ennaltaehkäisevää perusterveydenhuollon palvelua. Se on maksutonta ja lakisääteistä ja sitä on saatavilla pääsääntöisesti koulupäivien aikana. Peruskoulun kouluterveydenhuollon piiriin kuuluville oppilaille tarjotaan terveyden, kehityksen ja kasvun edistämistä sekä suun terveydenhuoltoa. Samalla tuetaan kasvatustyössä vanhempia ja huoltajia. Kouluterveydenhuolto myöskin tutkii ja tukee erityisen tuen tarvetta, sekä ohjaa tarvittaessa mahdollisiin jatkotutkimuksiin tai hoitoihin. Kouluterveydenhuollolle kuuluu kouluympäristön turvallisuuteen, terveellisyteen ja hyvinvointiin liittyvien asioiden edistäminen ja seuranta. Kouluterveydenhuolto tekee oppilaille vuosittain terveystarkastuksia. Laajempia tarkastuksia pidetään ensimmäisen, viidennen ja kahdeksannen luokka-asteen oppilaille. Säännöllisillä terveystarkastuksilla pyritään turvaamaan yksilöllinen hyvinvointi ja ennaltaehkäisemään mahdolliset ongelmat. (THL 2014.)

Koulukuraattorin tehtävänä on tukea yksilöiden lisäksi koko koulun hyvinvointia. Koulukuraattorin työssä painopisteenä on havaita esiin nousseita huolenaiheita ja puuttua niihin varhain. Koulukuraattorin tehtävänä on tukea koulun oppilaita ja perheitä ongelmatilanteissa keskustelun ja neuvonnan kautta ja järjestämällä tarvittavia tukitoimia. Koulukuraattoriin voi ottaa yhteyttä esimerkiksi, jos nuorella on haasteita käyttäytymisessä, poissaoloja, sääntöjen rikkomista, ongelmia kaverisuhteissa tai perhetilanteissa ja vapaa-ajalla on muita haasteita. (Ylä-Savon SOTE www-sivu s.a.)

Koulupsykologin tehtävänä on tukea oppilaita oppimisvaikeuksissa sekä tarkkaavaisuuteen ja työskentelyyn liittyvissä pulmissa. Koulupsykologi on kehityksen ja oppimisen asiantuntijana koulussa. Myöskin tunne-elämän kehityksen vaikeuksissa, vuorovaikutusongelmissa tai erilaisissa kriiseissä koulupsykologin tuki on tärkeää. Koulupsykologi tekee myös tarvittaessa oppimisedellytyksien arviointeja sekä antaa erilaista neuvontaa. (Iisalmen kaupungin www-sivu 2015c.)

Koulupsykologin lisäksi nykyään lisääntyvät myös psykiatriset sairaanhoitajat, jotka tukevat myös oppilaiden kouluarkea. Psykiatriset sairaanhoitajat ovat mielenterveyden asiantuntijoita koulumaailmassa. Psykiatriseen sairaanhoitajaan voidaan ottaa yhteyttä silloin kun nuorella on jokin mielialaan liittyvä muutos, haasteita elämän hallinnassa, univaikeuksia, traumaattisia kokemuksia tai pakko-oireita. (Ylä-Savon SOTE www-sivu s.a.)

Koulusosionomi, jota kutsutaan Juhani Ahon koulussa tsemppariksi, toimii matalan kynnyksen auttajana. Hänen työnkuvaan kuuluu esimerkiksi erilaisten akuuttien tilanteiden selvittäminen yhdessä opetushenkilöstön kanssa. (Iisalmen kaupungin www-sivu 2015c.) Talentia on julkaissut artikkelin koulusosionomien tärkeydestä koulumaailmassa. Koulusosionomi on oppilaiden tavoitettavissa päivittäin ja häntä voi lähestyä pienissäkin mieltä askarruttavissa asioissa esimerkiksi koulukäyntiin ja ihmissuhteisiin liittyen. Toisin sanoen koulusosionomi kulkee rinnalla iloissa ja suruissa. Joillakin kouluilla esimerkiksi kuraattori ei ole paikalla päivittäin, joten koulusosionomi on oppilaiden nopeasti saatavissa oleva aikuinen. Koulusosionomin tehtävänä on myös antaa oppilaille tukea ja neuvontaa sekä ohjata heidät oikeiden palveluiden piiriin. (Talentia 2015.)

Kaikilla opettajilla on velvollisuus ohjata oppilaita, mutta oppilaanohjaajat antavat erityisesti neuvoa opiskeluun liittyvissä asioissa. Oppilaanohjaus on myös yksi osa oppilashuoltoa. Oppilaanohjaukseen kuuluvat koulunkäyntiin liittyvät asiat, kuten itsetuntemus ja jatkokoulutus. Lisäksi ohjaukseen sisältyy tiedonhankintavälineiden ja erilaisten palveluiden käytön opastusta. Kaikilla oppilailla on oikeus saada ohjausta ja neuvontaa oppilaanohjaustuntien lisäksi myös yksilöllisesti. (OPH s.a.)

5.2 Laki oppilas- ja opiskelijahuollosta

Huolenaiheiden lisäksi tutkimuksessamme selvitämme, millainen Juhani Ahon koulun oppilaiden tietämys on heille tarjottavista oppilashuollonpalveluista. Juhani Ahon koulussa nuorille tarjotaan oppilashuollon palveluita Oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaisesti. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (2013, § 1) koskee perusopetuksen oppilaita sekä lukion ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoita. Kyseinen laki (§ 2) koostuu 5 kohdasta, joista ensimmäinen käsittelee opiskelijoiden hyvinvoinnin edistämistä. Oppilaiden hyvinvointiin kuuluvat oppiminen, terveys, osallisuus ja vaikeuksien ennaltaehkäiseminen. Toinen kohta koskee oppilaitosyhteisöä ja opiskeluympäristöä, jonka tulee olla hyvinvointia, terveellisyttä, turvallisuutta, esteettömyyttä, yhteisöllistä toimintaa sekä kodin ja oppilaitoksen välistä yhteistyötä edistävää. Kolmantena oppilaitoksen on huolehdittava varhaisen tuen saatavuudesta ja tarjottava sitä tarvitseville. Neljäntenä tulee taata tasa-arvoinen opiskeluhoiltopalveluiden saatavuus ja laatu. Viimeisenä kohtana lain tarkoituksena on panostaa opiskeluhoiltoon toteutumiseen ja johtamiseen kokonaisuutena sekä monialaisena yhteistyönä. (Laki oppilas- ja opiskelijahuollosta 2013, § 2.)

Laissa on myös määritelty, kuinka nopeasti opiskelijalla on mahdollisuus päästä keskustelemaan opiskelijahuollon kuraattorin tai psykologin kanssa. Kun opiskelija pyytää tukea, hänelle täytyy tarjota sitä seitsemän oppilaitoksen työpäivän sisällä. Kiireellisissä tapauksissa keskustelu mahdollisuus täytyy järjestää samana tai viimeistään seuraavana työpäivänä. Laissa määritellään terveydenhoitajan vastaanotolle pääsy niin, että opiskelijalla on tarvittaessa mahdollisuus päästä vastaanotolle ilman ennalta varattua aikaa. Arkipäivisin virka-aikana opiskelijalla täytyy olla mahdollisuus yhteydenottoon opiskelijaterveydenhuoltoon. (Laki oppilas- ja opiskelijahuollosta 2013, § 16–17.)

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tutkimuksemme tarkoituksena oli saada toimeksiantajallemme Juhani Ahon koulun henkilökunnalle uutta ja ajankohtaista tietoa kahdeksaluokkalaisia mietityttävistä asioista koulussa ja kotona. Tarkoituksena oli, että Juhani Ahon koulun henkilökunta voi kiinnittää enemmän huomioita tutkimustuloksista nousseisiin aiheisiin. Lisäksi tarkoituksena oli selvittää kahdeksaluokkalaisten tietämystä heille tarjottavista oppilashuollon palveluista. Tavoitteena oli saada kyselyn avulla kartoitettua, millaisia huolenaiheita kahdeksaluokkaisilla tänä päivänä on ja kuinka tietoisia he ovat oppilashuollon palveluista. Tutkimuksemme keskeisinä käsitteinä ovat hyvinvointi, nuoruus, kehitysvaihe ja oppilashuolto. Näiden käsitteiden ympärille olemme rakentaneet tutkimuksemme ja sen teoreettisen viitekehyksen. Tutkimuskysymyksiksi olimme valinneet seuraavat:

1. Mitä huolenaiheita kahdeksaluokkaisilla on koulussa ja kotona?
2. Millainen on kahdeksaluokkalaisten tietämys oppilashuollon palveluista?

Kun aloitimme opinnäytetyön suunnittelun, etsimme sopivaa aihetta. Halusimme tehdä opinnäytetyön nuoriin liittyen sekä olimme molemmat kiinnostuneita koulukuraattorin työstä. Tämän kautta otimme yhteyttä Juhani Ahon koulukuraattoriin ja tiedustelimme mahdollisesta kiinnostuksesta yhteistyöstä kanssamme. Halusimme myös työn olevan mahdollisimman toimeksiantajalähtöinen, joten sovimme tapaamisen koulukuraattorin kanssa, jossa kartoitimme opinnäytetyön tarvetta koululle. Keskustelussa nousi esiin, että kahdeksaluokkalaiset ovat niin sanotusti välivaiheessa. Seitsemäsluokkalaisilla yläkoulun ensimmäinen vuosi kuluu uuteen tutustuessa ja puolestaan yhdeksäsluokkalaiset valmistautuvat jatkosuunnitelmiin. Nämä luokat elävät kukin nivelvaihettaan, jolloin kahdeksaluokka jää niin sanottuun välivaiheeseen. Ajatuksena oli, että opinnäytetyömme avulla saamme kahdeksaluokkalaisten ääni kuuluviin ja kartoittaa, mitkä asiat heitä mietityttää tai jopa huolestuttaa. Koulukuraattori toi esiin keskustelussa, että juuri kahdeksannella luokalla nuoret saattavat jättää harrastuksiaan tai vaihtaa kaveripiiriä.

Esitimme työsuunnitelman tammikuussa 2017. Haimme tutkimuslupaa (liite 1) Iisalmen kaupungin sivistystoimen johtajalta ja lupa myönnettiin helmikuussa 2017. Laadimme Webropol-kyselyä (liite 2) alkukevään ajan ja toteutimme sen huhtikuussa 2017. Kesän aikana kirjoitimme työmme teoriaosuutta, analysoimme ja raportoimme saatuja tuloksia. Syksyn aikana viimeistelimme lopullisen opinnäytetyömme.

6.1 Kvantitatiivinen tutkimus

Kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus pyrkii vastaamaan kysymyksiin ”Mikä?”, ”Missä?” ja ”Paljonko?”. Kvantitatiivisen tutkimuksen tavoitteena on selvittää lukumääriä ja prosenttiosuuksia, joilla pyritään tulosten yleistettävyyteen. Kvantitatiivinen tutkimus vaatii onnistuakseen riittävän suuren otoksen. Tutkittavia kohteita esitetään numeerisilla suureilla ja niitä tarkastellaan taulukoiden ja kuvien avulla. Tutkimuksessa pyritään tutkimaan eri asioiden välisiä riippuvuussuhteita tai muutok-

sia, joita tutkittavassa ilmiössä on tapahtunut. Tilastollista päättelyä käytetään tuomaan esille aineistosta saatujen tulosten yleistettävyyteen tutkittuja havaintoyksiköitä suurempaan joukkoon. Kvantitatiivinen tutkimus sopii tutkittavan kohteen tilanteen kartoittamiseen, ei niinkään selvittämään asioiden syitä. (Heikkilä 2014, 15.)

Hirsjärven, Remeksen ja Sajavaaran mukaan kvantitatiivisen tutkimuksen keskiössä ovat aiemmat olemassa olevat teoriat, johtopäätökset perustuen aiempiin tutkimuksiin, käsitteiden määrittelyminen sekä muuttujien taulukoiminen. Lisäksi päätelmät tehdään tilastollisen analysoinnin avulla, joka tarkoittaa tulosten kuvaamista prosenttitaulukoilla. (Hirsjärvi ym. 2007, 136.)

Tieteellisen tutkimuksen tavoitteena on luoda uutta teoriaa. Teorian avulla voidaan kehittää, soveltaa tai purkaa aiemmin voimassa olleet säännönmukaisuudet. Teoria pyrkii selittämään ilmiöitä mahdollisimman tarkasti. Teoria voi esittää ongelman monimutkaisuuden, mutta tuottaa selityksiä ja ennusteita. Tutkittava ilmiö on asetettava siihen sopivaan teoreettiseen viitekehykseen. Tässä kohtaa käsitteiden määrittelyllä on suuri merkitys. (Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara 2007, 136–138.)

Kvantitatiiviseen tutkimukseen voidaan kerätä aineistoa muiden keräämistä tilastoista ja tietokannoista tai aineisto voidaan kerätä itse erilaisten kyselyiden tai haastatteluiden avulla. Tutkimusongelma määrittelee kohderyhmän ja tiedonkeruumenetelmän. Tiedonkeruumenetelmiä voivat olla esimerkiksi postikysely, informoitu kysely ja www-kysely. Nykypäivänä suositaan nimenomaan www-kyselyitä niiden helppouden takia. Internet kyselyiden laatiminen edellyttää asiantuntemusta, mikä on tutkimuksen onnistumisen kannalta tärkeää. (Heikkilä 2014, 16–17.)

6.2 Kohderyhmä

Sosiaalialan tutkimusten tiedonkeruun kohteena ovat useimmiten ihmiset, joten kvantitatiivisessa tutkimuksessa heitä kutsutaan havaintoyksiköiksi (KvantiMOTV 2003a). Kun havaintoyksikkö on valittu, päätetään seuraavaksi, kuinka monesta havaintoyksiköstä tietoa kerätään (KvantiMOTV 2003b). Perusjoukko tarkoittaa kaikista havaintoyksiköistä muodostuvaa ryhmää. Tutkimusta työstäessä on huomioitava, onko mahdollisuus toteuttaa kokonaistutkimus, jolloin koko perusjoukosta kerätään tietoa. Otantatutkimuksessa perusjoukosta sen sijaan valitaan otos, josta kerättyjä tuloksia voidaan yleistää perusjoukkoon. (KvantiMOTV 2003a.) Otantatutkimus koostuu seuraavista elementeistä: perusjoukko on suuri, koko perusjoukon tutkimuksesta aiheutuu liikaa kustannuksia, tiedot halutaan nopeasti, tutkiminen on haasteellista tai ei-otanta virheille saadaan pienempi todennäköisyys (Heikkilä 2014, 31).

Tutkimuksemme perusjoukko ovat Iisalmen Juhani Ahon koulun kahdeksaluokkalaisten. Juhani Ahon koulussa on yhteensä kymmenen kahdeksaluokkaa ja lukuvuonna 2016–2017 kahdeksannella luokalla oli yhteensä 208 oppilasta. Tutkimuksemme on kyse otantatutkimuksesta, joten vastaajajoukkomme valikoitui kolme kahdeksaluokkaa, joissa on yhteensä 63 oppilasta. Päädyimme otantatutkimukseen, sillä perusjoukon määrä on suuri ja halusimme säästää aikaa aineiston keruussa.

Ajattelimme myös valinnassa toimeksiantajaa, sillä emme halunneet aineistonkeruun kuormittavan opetushenkilöstöä liikaa. Tutkimuksen kannalta vastaajamäärä oli myöskin riittävä.

Otantamenetelmistä ryväotantaa voidaan käyttää suurissa vastaajamäärissä. Ryväotannon tavoitteena on, että tiedon keruussa pienennetään kustannuksia sekä säästetään aikaa, mutta samalla otos on riittävän edustava. Ryväotanta etenee, kun havaintoyksikköjä suurempien kokonaisuuksien joukosta valitaan halutun kokoinen otos. Tämä vaihe voidaan suorittaa eri otantamenetelmillä esimerkiksi systemaattisella otannalla. Seuraavaksi valituista havaintoyksiköistä valitaan otos, joita aloitetaan tutkimaan. (KvantiMOTV, 2003b.)

Sopivaksi otantamenetelmäksi totesimme ryväotannon, sillä sen avulla saimme riittävän määrän havaintoyksiköitä. Perusjoukon valintaan emme tarvinneet käyttää otantamenetelmiä, sillä halusimme tutkimuksemme käsittelevän vain Iisalmen kahdeksaluokkalaisia. Iisalmen alueella on ainoastaan yksi yläkoulu, joten valinta oli yksinkertainen. Valitsimme vastaajaluokat lukujärjestyksen sopivuuden perusteella. Käytännössä sovimme koulun kanssa yhden päivän, jolloin kolme luokkaa vastasivat vuorollaan kyselyyn sen mukaan, miten luokkien lukujärjestykset sopivat aikatauluun. Tämä mahdollisti, että saimme kerättyä aineiston tehokkaasti ja kaikilla vastaajilla on tasavertainen tilanne kyselyyn osallistumiseen. Myöskään näin ollen vastaajaluokkia ei voitu valita etukäteen. Esimerkiksi, jos koulun henkilökunta olisi valinnut vastaajat, niin valintaan olisi voinut vaikuttaa oppilaiden tunteminen.

6.3 Aineistonkeruu ja kyselyn laatiminen

Aineistonkeruumenetelmänä käytimme kyselyä. Kyselyä käytetään kvantitatiivisessa tutkimuksessa ja sen avulla tutkittavasta kohteesta kerätään tarvittava aineisto. Kysely on yksi pääasiallinen survey tutkimuksen menetelmä. Hirsjärven ym. mukaan survey tarkoittaa kyselyn muotoa, jossa aineisto kerätään standardoidusti ja kohdehenkilöt muodostavat otoksen tietystä perusjoukosta. (Hirsjärvi ym. 2007, 188.). Standardointi eli vakiointi tarkoittaa, että vastaajajoukolta kysytään samat kysymykset, samassa järjestyksessä ja samalla tavoin. Tutkimuksessa hyödynnetään kyselyä silloin, kun havaintoyksikkönä toimii henkilö ja häntä koskevat asiat, kuten mielipiteet. Kyselyjä voidaan toteuttaa esimerkiksi postikyselyinä tai verkkokyselyinä. (Vilka 2007, 28.)

Kyselyn muodoksi valikoitui verkkokysely, jonka loimme Webropol-ohjelmalla. Webropol-ohjelma on tarkoitettu kyselyiden laatimiseen ja sen avulla vastaukset saadaan tallennettua helposti verkkoon. Lisäksi Webropolin vahvuutena on, että kysely voidaan toteuttaa laadinnasta aina tulosten tarkasteluun saakka. (Heikkilä 2014, 67.) Lähdimme työstämään kyselyä aikaisempien nuorten hyvinvointia käsittelevien tutkimusten pohjalta, joista esimerkkinä kouluterveyskysely. Kysymysten muotoiluun kiinnitimme erityistä huomiota, jotta ne saisimme niillä vastauksia tutkimuskysymyksiimme. Muotoilun merkitys oli myös keskeisessä roolissa, sillä halusimme varmistaa, että kysymykset ovat nuorille ymmärrettäviä. Lisäksi kävimme kyselyrunkoa läpi yhdessä yhteyshenkilön kanssa, jotta saimme hänenkin ehdotukset ja mielipiteet huomioitua.

Kyselymme koostui mielipidekysymyksistä, suljetuista kysymyksistä ja avoimista kysymyksistä. Mielipidekysymyksissä kartoitetaan väitteiden avulla vastaajan mielipidettä. Yleensä lomakkeessa käytetään 5- tai 7-portaista vastausvalinta-asteikkoa. Kyselymme valitsimme 4- ja 5-portaisen mielipideasteikon. Suurimmaksi osaksi käytimme 4-portaista asteikkoa, sillä halusimme välttää niin sanottuja ”En osaa sanoa”- tai ”En tiedä” -vastauksia. Lisäksi totesimme hyötyvämmme enemmän vastausvaihtoehtojen rajaamisesta vastaajamäärämme suppeuden vuoksi. (Kananen 2015, 240–241.) Käytimme strukturoituja kysymyksiä eli suljettuja kysymyksiä, jotka voivat olla muodoltaan esimerkiksi valinta- tai monivalintakysymyksiä. Vastaajilla on mahdollisuus valita yhden tai useamman vastausvaihtoehdon väliltä. Suljettujen kysymysten pääpiirre on ennalta määrätty vastausvaihtoehdot. Puolestaan avoimet kysymykset voivat olla luonteeltaan kokonaan avoimia tai rajattuja. Avointen kysymysten avulla pyritään saamaan tietoja, jotka eivät tule ilmi suljetuissa kysymyksissä. Laitimme kysely sisälsi myös avoimia kysymyksiä, joita rajasimme selkeästi. Tavoitteenamme oli avointen kysymysten avulla saada vastaajilta uutta ja henkilökohtaisempaa tietoa. Avoimet kysymykset mahdollistavat uuden tiedon saamisen, mutta vaarana on, että vastaajat eivät vastaa niihin odotusten mukaisesti. (Kananen 2015, 232–235.)

Kyselyn lisäksi laadimme kyselyluvan (liite 2) valittujen luokkien oppilaiden huoltajille. Saatteen alussa esittelimme itsemme ja kerroimme tulevasta kyselystä sekä opinnäytteemme tarkoituksesta. Kyselylupa lähetettiin yhteyshenkilöimme toimesta Wilma viestillä ja pyysimme huoltajia vastaamaan viestiin, saako lapsi osallistua kyselyyn. Varmistimme myös kyselytilanteen yhteydessä jokaiselta oppilaalta, ovatko he halukkaita vastaamaan kyselyyn. Vain kaksi oppilasta kieltäytyi vastaamasta.

Kyselyn alussa selvitimme vastaajien taustatietoja kahdella kysymyksellä. Toinen kysymyksistä käsiteli sukupuolta, jossa vastausvaihtoehtoina olivat nainen tai mies. Toisessa kysymyksessä kysyttiin syntymämaata. Jos vastaaja valitsi jonkin muun maan, kuin Suomi, vastaaja siirtyi jatkokysymykseen siitä, kuinka kauan hän Suomessa on asunut. Taustatietojen lisäksi kyselymme sisälsi väittämiä, suljettuja sekä avoimia kysymyksiä. Väittämäosiot käsittelevät koulua sekä kotia. Suljettujen ja avointen kysymysten avulla kartoitimme huolestuttavia tekijöitä sosiaalisissa suhteissa, koulunkäynnissä, kotona ja hyvinvoinnissa. Avointen kysymysten avulla halusimme saada nuorten omat näkemykset esiin, joita emme olleet osanneet ennalta kyselyyn määrittää. Kaksi avointa kysymystä käsiteli asioita, jotka nuorten elämässä ovat hyvin ja mitkä heitä mietityttävät.

Kyselyn loppuosassa selvitimme oppilaiden tietämystä oppilashuollon palveluista. Monivalinta kysymyksillä kysyimme oppilaiden mielipidettä siitä, ketkä he mieltävät kuuluvan oppilashuoltoon. Lisäksi käytimme Likertin asteikkoa selvittääksemme oppilaiden kokemuksia siitä, kuinka nopeasti he ovat saaneet apua oppilashuollon palveluista. Likertin asteikolla kuvataan mielipidettä, esimerkiksi meidän tutkimuksessa vastausvaihtoehdot olivat riittävän nopeasti, melko nopeasti, en osaa sanoa, melko hitaasti ja hitaasti. Halusimme saada tietoa oppilaiden henkilökohtaisesta mielipiteestä, kuinka nopeasti he kokevat pääsevänsä avun piiriin. Viimeiseksi kysyimme suljetulla kysymyksellä uskaltavatko oppilaat hakea apua oppilashuollon palveluista. Jos vastaaja valitsi vaihtoehdon ei, ohjautui avoimeen kysymykseen, jossa kysyttiin syytä.

6.4 Webropol-kyselyn toteutus

Toteutimme kyselyn huhtikuun alussa 2017 Juhani Ahon koululla. Olimme varanneet aikaa kyselyn toteutukseen yhteensä 45 minuuttia. Pidimme noin 15 minuutin mittaisen alustuksen aiheestamme, jolloin samalla kerroimme kyselyn sisällöstä, sekä opinnäytetyömme tarkoituksesta. Tavoitteena oli herätellä ajatuksia kyselylomakkeen aiheeseen. Varsinaiseen kyselyyn vastaamiseen olimme varanneet 30 minuuttia. Valitsimme kyselyn toteuttamisen ajankohdaksi oppitunnit, sillä pystyimme varmistamaan mahdollisimman monen oppilaan osallistumisen. Kyselyn toteuttamispäivänä mukamme oli Juhani Ahon koulun kuraattori. Koulukuraattori toimi apunamme laitteiden käyttämisessä sekä luokan järjestyksen ylläpidossa.

Tilana toimi Juhani Ahon koulun ATK-luokka. Luokkatilan hyvänä puolena oli tietokoneiden riittävyys suurimmalle osalle oppilaita. Halukkailla oli myös mahdollisuus käyttää vastaamiseen omaa älypuhelinlaiteaan. Kuitenkin tilassa oli haasteena alustuksen toteuttaminen, sillä emme voineet käyttää toiminnallisia menetelmiä. Päädyimme hyödyntämään tietotekniikkaa ja otimme alustukseemme kolme lyhyttä videota Yle Arenasta. Videot olivat Tuure Boelius Talk Show -sarjasta ja niiden aiheina olivat nuorten mielenterveysongelmat, ulkonäköpaineet sekä kiusaaminen. Valitsimme edellä mainitut aiheet ajankohtaisuuden ja kyselyyn sopivuuden perusteella. Halusimme myös valita henkilön, joka on nuorten keskuudessa tunnettu, jolloin saimme nuorten mielenkiinnon heräämään aiheeseen. Onnistuimme tavoitteessamme, sillä alustustilanteessa nuorilta tuli erilaisia kommentteja, kun he huomasivat videoissa esiintyneen henkilön. Huomasimme, että osa selvästi piti Tuure Boeliuksesta, mutta joukossa oli myös niitä, jotka kommentoivat negatiivisesti.

Olimme ennakoineet ja avanneet tietokoneet valmiiksi oppilaiden käytettäväksi. Kuitenkin ohjeistimme, että niitä ei käytetä ennen kyselyyn vastaamista. Videoiden jälkeen kävimme yhdessä läpi kyselyn kysymys kerrallaan, jonka heijastimme valkokankaalle. Oppilailla oli mahdollisuus kysyä, jos jokin tuntui epäselvältä. Tällä tavoin pyrimme välttämään mahdollisia väärinkäsityksiä. Painotimme, että kyselyyn vastaaminen tapahtuu anonymisti sekä jokaisen tulee saada rauha kyselyn vastaamiseen. Ajatuksena oli, että anonymina vastaaminen lisää vastaamishalukkuutta.

Käytössämme olivat kunkin luokan nimilistat, minkä mukaan tarkistimme paikallaolijat ja varmistimme halukkuuden vastata kyselyyn. Tämän jälkeen oppilaat aloittivat kyselyyn vastaamisen. Tilanteissa kävi ilmi, että oppilashuollon termi oli osalle tuntematon. Saimme kysymyksiä siitä, mitä oppilashuollolla tarkoitetaan ja keitä siihen kuuluu. Vastasimme oppilaille, että kyselyn tarkoituksena on kartoittaa heidän tietämystään kyseistä asiasta.

6.5 Aineiston käsittely ja analyysi

Kanasen mukaan (2015, 226) määrällinen tutkimus perustuu mittaamiseen, mihin tulee käyttää mittareita. Tutkimuksen onnistuminen edellyttää mittarien luomista. Määrällisessä tutkimuksessa mitataan muuttujia. Muuttujilla voidaan tarkoittaa taustamuuttujia tai varsinaisia tutkimusmuuttujia. Tutkimuksissa yleisimmät taustamuuttajat ovat esimerkiksi ikä, sukupuoli ja siviilisääty. (KvantiMOTV

2003.) Opinnäytetyön kyselyssä oli kaksi taustamuuttujaa, sukupuoli ja syntymämaa. Muuttujien kautta määräytyy käytettävä mittari. Olemme käyttäneet mittarina nominaalimittaria, mikä on yksinkertainen asteikkotyyppe. Nominaalimittarin avulla voidaan koodata esimerkiksi sukupuolta seuraavasti: nainen 1 ja mies 2. Numeroiden avulla aineistoa voidaan käsitellä esimerkiksi Excel -ohjelmalla. (Kananen 2015, 246.) Olemme käsitelleet aineistoa tilastollisin menetelmin juuri edellä mainitulla tavalla.

Käytimme tutkimuksemme tilastollisina analyysimenetelminä suoraa jakaumaa ja ristiintaulukointia. Avoimissa kysymyksissä käytimme kvalitatiivista sisällönanalyysia. Suoralla jakaumalla esitetään yksinkertaisesti vastaajilta saadut tiedot. Jakaumissa käsitellään kysymyksiä suhteellisina lukuina. Kysymysten vastausvaihtoehdoille lasketaan vastauksista saatu kappalemäärä sekä suhteellinen prosenttiosuus. Tulosten kaavioissa suorat jakaumat esitetään prosenttiluvuilla. Sarakkeessa on esitettävä vastaajien kokonaisluku, josta prosentit tulee laskea. Ristiintaulukoinnilla selvitetään riippuvuussuhteita taustamuuttujien ja kysymysten välillä. Lisäksi sillä voidaan selvittää ryhmien välisiä eroja. Ristiintaulukoinnissa muuttujilla on selittävä ja selitettävä rooli. Selittävä on riippumaton muuttuja, kun taas selitettävä on riippuva muuttuja. Käytimme ristiintaulukointia tutkimuksessamme selvittämään sukupuolen vaikutusta ilmiöön. (Kananen 2015, 288–291.)

Avointen kysymysten analysointi menetelmänämme oli sisällönanalyysi. Sisällönanalyysissä käytimme teorialähtöistä analyysia, millä tarkoitetaan, että analyysi pohjautuu johonkin valmiiseen viitekehukseen. Teorialähtöistä analyysia ohjaa aikaisempi tieto, jota ikään kuin kokeillaan uudessa asiansyhteydessä. Teorialähtöisen analyysin avulla tutkimustulokset kuvataan suhteessa teoriaan. (Tuomi ja Sarajärvi 2009, 95–99.)

Käytännössä etenimme avointen kysymysten analyysissä seuraavasti: ensin ratkaisimme, mitä aineistosta haetaan sekä toiseksi merkitsimme aiheemme kannalta tärkeät asiat ja keräsimme ne yhteen. Kolmanneksi luokittelimme aineiston, jotta löysimme tutkimuksen kannalta merkittävät asiat. Lopuksi kirjoitimme yhteenvedon tuloksiin. Tutkimuksessamme oli vain muutama avoin kysymys, joihin tuli paljon vastauksia. Näille vastauksille suoritimme luokittelun. Luokittelu on yksinkertainen analyysi tekniikka, mikä sopii määrälliseen tutkimukseen. Luokittelulla haimme vastauksista siis yhteneväisyyksiä eroavaisuuksien sijaan määrällisesti. (Tuomi ja Sarajärvi 2009, 91–93.)

7 TUTKIMUKSEN EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS

Tutkimuseettinen lautakunta on luonut ohjeet tieteellisille menettelytavoille. Tutkijan on noudatettava tutkimusta tehdessään hyvää tieteellistä käytäntöä. Tutkimuseettisiä periaatteita ovat muun muassa muiden tutkijoiden saavutusten huomioon ottaminen asianmukaisella tavalla, tiedeyhteisön tunnustamien toimintatapojen, kuten rehellisyyden ja tarkkuuden noudattaminen. Myös tutkimusryhmän asema, oikeudet, vastuut ja velvollisuudet ovat tutkimuseettisiä periaatteita. Tutkija on itse vastuussa hyvän tieteellisen käytännön noudattamisesta ja tutkimuksen rehellisyydestä. (Hirsjärvi ym. 2007, 23–24.)

Tutkimusetiikasta puhuttaessa käytetään yleensä peruskysymyksiä, kuten millaista on hyvä tutkimus, miten tutkimusaiheet valikoituvat ja millaisia keinoja tutkija saa käyttää (Tuomi ja Sarajärvi 2009, 126). Esitimme itsellemme edellä mainittuja kysymyksiä, joiden avulla pyrimme eettisesti hyvään tutkimukseen. Eettisyys tulee ilmi opinnäytetyössämme esimerkiksi tutkimuksen tarpeellisuudesta toimeksiantajallemme, eli se on hyödyllinen. Pidimme toimeksiantajamme yhteyshenkilön kanssa tiiviisti yhteyttä koko opinnäytetyö prosessin ajan. Tällä tavoin varmistimme, että tutkimuksemme on mahdollisimman toimeksiantajalähtöinen.

Kyselylomaketta laatiessa otimme huomioon yhteyshenkilön ehdotukset, jotta toimeksiantajan toiveet saataisiin esille. Kyselyyn vastaaminen oli myöskin vapaaehtoista ja nimetöntä. Tällöin vastaaja ei voitu yhdistää annettuihin vastauksiin. Jokaiselta vastaajalta on erikseen kysytty halukkuus osallistua tutkimukseemme. Jotta noudatimme tutkimuksen eettisiä toimintaperiaatteita, tarvitsimme opinnäytetyöllemme tutkimusluvut. Tutkimusluvut haimme Iisalmen kaupungin sivistystoimen johtajalta. Tutkimuslupiin liitimme hyväksytyyn työsuunnitelman. Kysyimme myös saatekirjeellä lupaa vastaajien huoltajilta, jotta tutkimusluvan ehdot täytyivät.

Määrällisessä tutkimuksessa tulee keskittyä luotettavuuden arvioinnissa erityisesti tarkkuuteen ja huolellisuuteen kaikissa prosessin vaiheissa (Hirsjärvi ym. 2007, 227). Olemme kiinnittäneet huomiota asianmukaisuuteen valitessamme työhön käytettäviä lähteitä. Pyrimme etsimään ensisijaisesti kirjallisuutta sekä aikaisempia tutkimuksia, jotta lähteiden luotettavuus säilyy. Lisäksi olemme etsineet luotettavia ja tunnettuja internetlähteitä, jotka ovat tunnettuja. Luotettavuuden kannalta opinnäytetyössämme on tärkeää kuvata mahdollisimman tarkasti esimerkiksi kyselyn vastaamistilanne sekä kyselyiden vastaamispaikat ja tapahtumat.

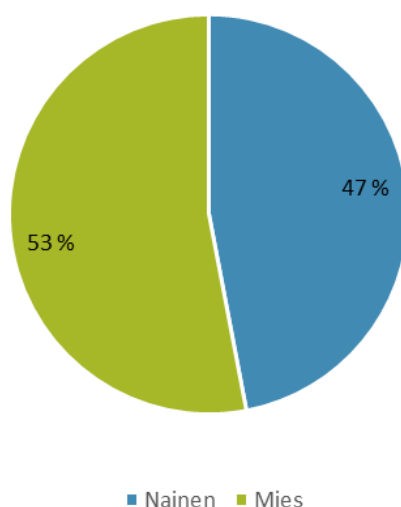
Reliabiliteetti ja validiteetti ovat tutkimuksen luotettavuudesta puhuttaessa keskeiset käsitteet. Reliabiliteetti tarkoittaa mittaustulosten toistettavuutta eli kykyä antaa ei-sattumanvaraisia tuloksia. (Hirsjärvi ym. 2007, 226.) Tutkimuksen tulosten tarkkuus on myös osa reliabiliteettia. Tieteellisen tutkimuksen keskiössä onkin analyysimenetelmien hallinta, mikä mahdollistaa oikeiden tulosten saannin. (Heikkilä 2014, 28.) Reliabiliteetti voidaan vahvistaa työssämme, esimerkiksi ristiintaulukoinnin avulla, mikä on yksi tilastollinen menetelmä.

Validiteetin avulla pystytään havainnoimaan, onko tutkimuskysymyksiin saatu tarvittavia vastauksia. Kyselytutkimuksessa validiteettiin vaikuttaa olennaisesti, kuinka ymmärrettävään muotoon kysymykset ovat laadittu, eli saadaanko niillä ratkaisu tutkimuskysymyksiin. (Heikkilä 2014, 177.) Tutkijalla on oma käsitys siitä, mitä kyselylomakkeen kysymyksillä haetaan. Tutkijan oma käsitys ei kuitenkaan aina vastaa kyselyn vastaajien käsityksiä kysyttävästä asiasta, jolloin vääränkäsityksiä syntyy. Jos näin tapahtuu ja tutkija käyttää saatuja vastauksia edelleen oman käsityksen mukaan, niin tulokset voivat olla vääristyneitä, eikä niitä voida pitää pätevinä ja luotettavina. (Hirsjärvi ym. 2007, 226–227.) Tulosten analysoinnin yhteydessä huomasimme joidenkin kysymysten kohdalla olevan mahdollista, että vastaajien ja meidän käsitys kysymysten tarkoituksesta eivät välttämättä kohdanneet. Näiden kysymysten kohdalla päädyimme siihen, että emme käytä saatuja tuloksia tutkimuksessa, jotta tutkimuksen luotettavuus säilyy. Esimerkiksi kyselyn kohdassa 4. väittämät koulusta, jossa kartoitimme kahdeksaluokkalaisten motivaation muutosta. Saamistamme vastauksista ei käy ilmi, onko motivaatio muuttunut positiiviseen vai negatiiviseen suuntaan. Näin ollen saamme tiedon pelkästä muutoksesta.

Lisäksi luotettavuuteen vaikuttaa se, kuinka todenmukaisesti kysymyksiin vastataan. On mahdollista, että nuoret eivät ole keskittyneet kyselyn täyttämiseen huolellisesti. Tutkimuksemme kyselyn vastaimistilanne toteutettiin luokassa, jossa nuoret ryhmä kerrallaan vastasivat kyselyyn. Tämä voi myös osaltaan vaikuttaa luotettavuuteen, sillä jokaiselle vastaajalle ei pystytty takaamaan täydellistä työrauhaa. Pyrimme läsnäolollamme ja ohjeistuksella vaikuttamaan positiivisesti työrauhaan, joka parantaa vastausten luotettavuutta. Panostimme kyselylomakkeen täyttämisen mielekkyyteen tekemällä lomakkeesta napakan. Tällä tavoin pyrimme välttämään liian pitkää kyselyä, jolloin vastaajien mielenkiinto voi heikentyä.

8 TUTKIMUSTULOKSET

Tutkimuksemme tarkoituksena oli saada ajankohtaista tietoa Juhani Ahon koulun kahdeksaluokkalaisten huolenaiheista sekä samalla selvittää heidän tietämystään oppilashuollon palveluista. Tutkimuskysymyksemme ovat ”Millaisia huolenaiheita kahdeksaluokkalaissilla on koulussa ja kotona?” sekä ”Millainen on kahdeksaluokkalaisten tietämys oppilashuollon palveluista?”. Näihin kysymyksiin selvitimme vastauksia laatimamme tutkimuskyselyn avulla, jonka Juhani Ahon koulun kahdeksaluokkalaisten täyttivät.

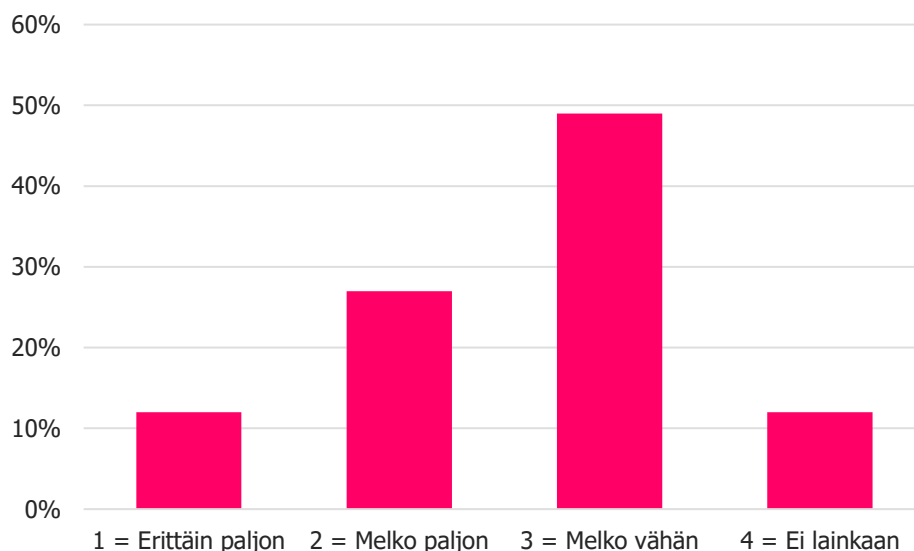

KUVIO 3. Vastaajien sukupuoli (n = 51)

Lähetimme 63 oppilaan huoltajille saatekirjeen Wilmassa, jossa kysyimme lupaa kyselyyn osallistumiseen. Tutkimuksemme osallistui 51 Juhani Ahon kahdeksaluokkalaista. Vastausprosenttimme oli 81 %. Vastaajista 53 % oli miehiä ja 47 % naisia (Kuvio 3). Taustatiedoissa kysyimme myös vastaajien syntymämaata, mutta tunnistettavuuden vuoksi emme ole voineet käyttää tietoja tuloksissa.

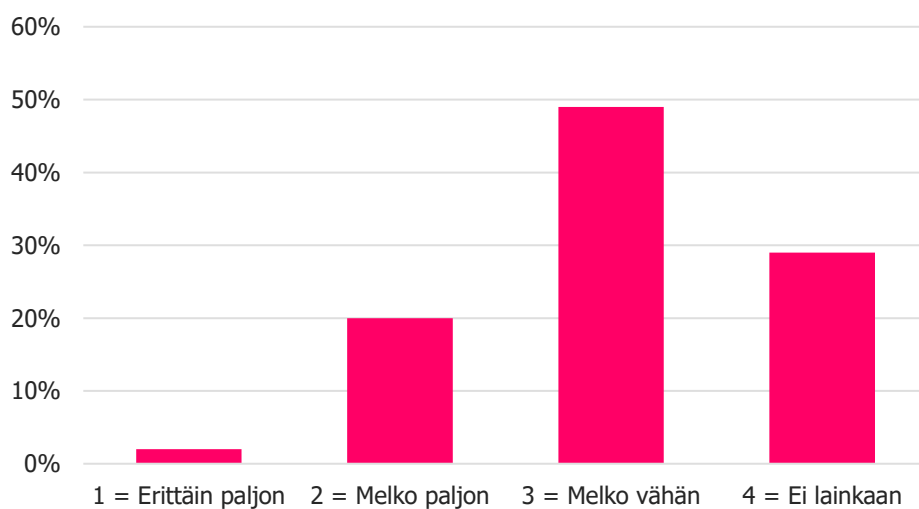
8.1 Kahdeksaluokkalaisten huolenaiheet koulussa ja sosiaalisissa suhteissa

Kartoitimme tutkimuksessamme kahdeksaluokkalaisten huolenaiheita liittyen kouluun. Kyselyn perusteella kävi ilmi, että koulumenestys, ulkonäköpaineet ja jatkosuunnitelmat mietityttävät nuoria eniten. Väittämien avulla kysyimme nuorilta huolestuttavista asioista koulunkäynnissä. Vastausvaihtoehtoina olivat ”Erittäin paljon”, ”Melko paljon”, ”Melko vähän” ja ”Ei lainkaan”. Kysyttäessä nuorten huolta heidän koulumenestyksestä (kuvio 4) totesimme, että 12 % vastaajista oli valinnut vaihtoehdon yksi eli ”Erittäin paljon” sekä 27 % vastaajista oli valinnut vaihtoehdon kaksi eli ”Melko paljon”. ”Melko vähän” oli valinnut vastaajista 49 % ja ”Ei lainkaan” 12 %.

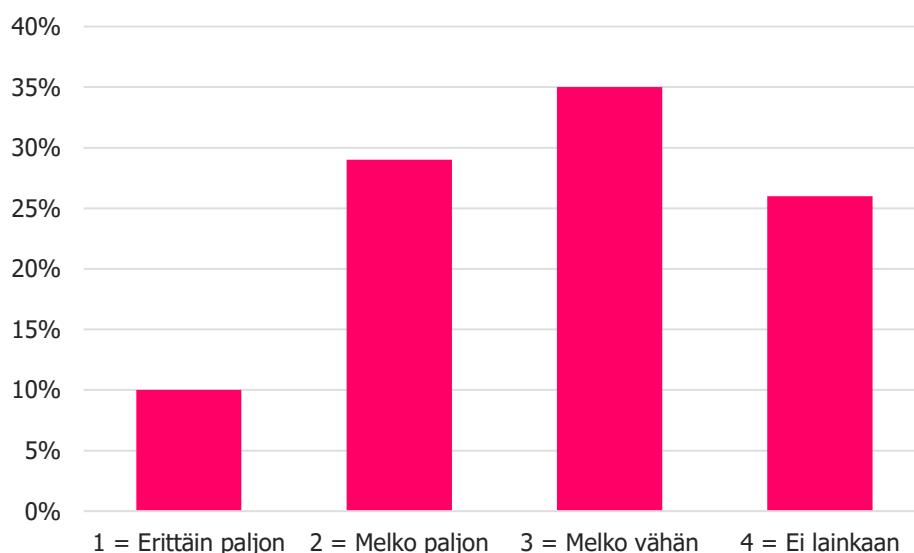
KUVIO 4. Kahdeksasluokkalaiset kokevat huolta koulumenestyksestä (n = 51)

Kuviossa 5 käsittelemme nuorten kokemia ulkonäköpaineita, joita kartoitimme edellä mainittujen vastausvaihtoehtojen mukaisesti. Kuviossa 5 käy ilmi, että noin joka viides kokee ulkonäköpaineita ”Melko paljon” tai ”Erittäin paljon”.

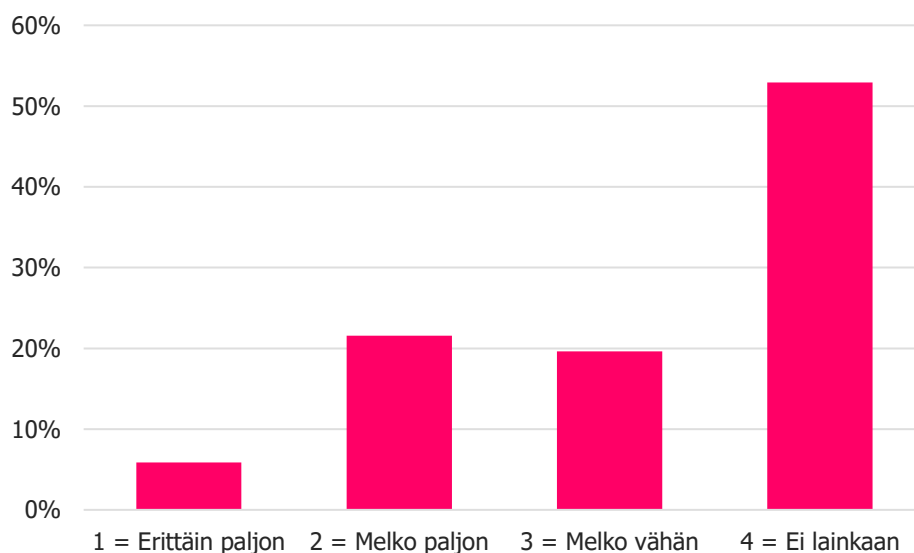
KUVIO 5. Kahdeksasluokkalaiset kokevat ulkonäköpaineita (n = 51)

Koulumenestyksen ja ulkonäköpaineiden lisäksi jatkosuunnitelmat olivat selvästi nuoria huolestuttava aihealue. Kuviossa 6 vastaajista 10 % oli valinnut vaihtoehdon ”Erittäin paljon” ja 29 % oli vastannut ”Melko paljon”. Vastaajista 35 % oli valinnut vaihtoehdon ”Melko vähän”, eli heilläkin on jatkosuunnitelmissa mietittyttäviä asioita. Vastaajista 26 % oli valinnut vaihtoehdon ”Ei lainkaan”.

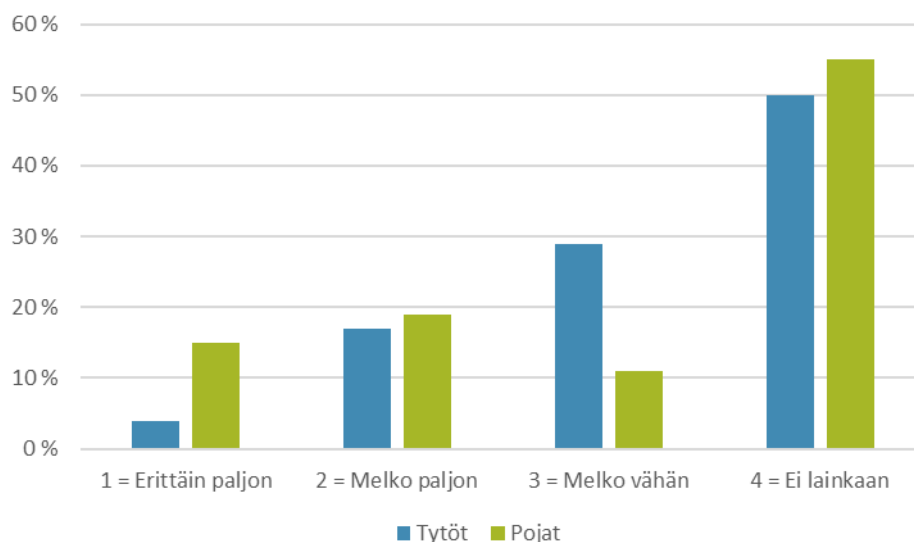
KUVIO 6. Kahdeksasluokkalaiset kokevat huolta jatkosuunnitelmista (n = 51)

Sosiaalisissa suhteissa kahdeksasluokkalaisten huolenaiheiksi nousivat ryhmäyöskentely, kaverisuhteet ja selän takana puhuminen. Ryhmäyöskentely (kuviokuva 7) huolestuttaa erittäin paljon 6 % vastaajista ja melko paljon 22 % vastaajista. Kuitenkin noin puolet vastanneista kahdeksasluokkalaaisista kokee, ettei ryhmäyöskentely aiheuta huolta.

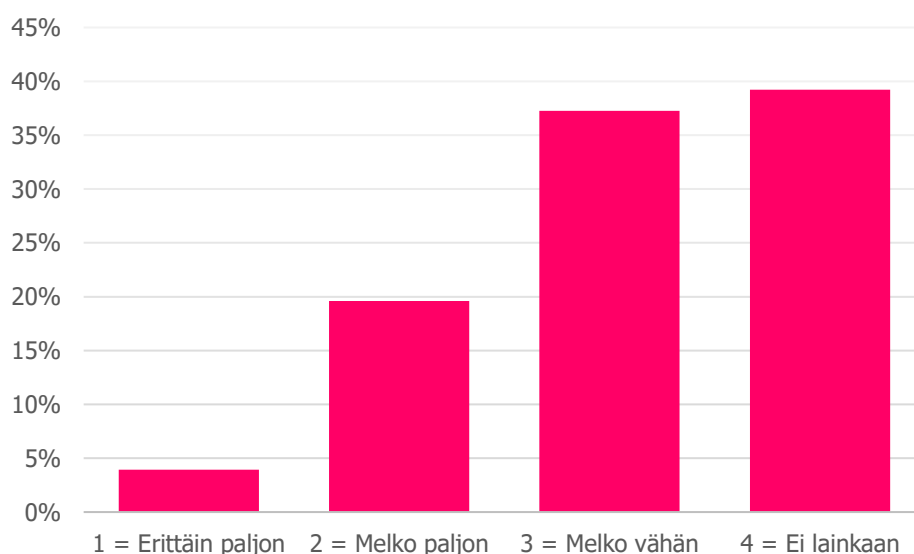
KUVIO 7. Kahdeksasluokkalaiset kokevat huolta ryhmäyöskentelystä (n = 51)

Halusimme selvittää tyttöjen ja poikien eroja huolenmäärästä kaverisuhteissa, joten ristiintaulukoimme kaverisuhteet sukupuolen mukaan (kuviokuva 8). Ristiintaulukoinnin myötä huomioimme, että kaverisuhteet huolestuttavat poikia hieman enemmän. Pojista 15 % ja tytöistä 4 % on valinnut vaihtoehdon "Erittäin paljon". Pojista 19 % ja tytöistä 17 % ovat vastanneet "Melko paljon". "Melko vähän" vastausvaihtoehdon on valinnut pojista 11 % ja vastaavasti tytöistä 29 %. Kaverisuhteet eivät huolestuta lainkaan pojista 55 % ja tytöistä 50 %.

KUVIO 8. Kahdeksasluokkalaiset kokevat huolta kaverisuhteista (n = 51)

Kuviossa 9 on nähtävissä kahdeksasluokkalaisten huolen kokemus selän takana puhumisesta. Vastaaajista 24 % on valinnut vaihtoehdon ”Erittäin paljon” tai ”Melko paljon” kysyttäessä heidän huoltaan selän takana puhumisesta. Vastaaajista 37 % on ilmaissut huolensa melko vähäiseksi.

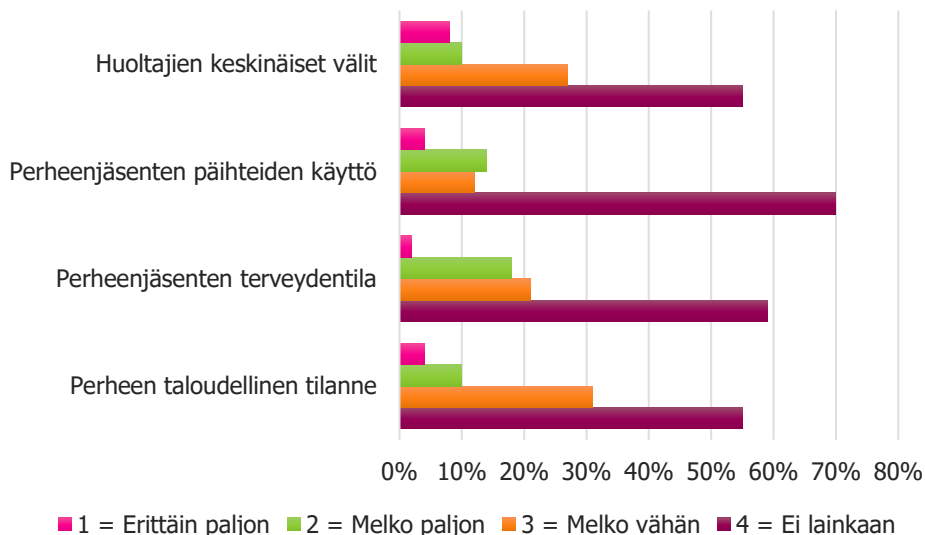
KUVIO 9. Kahdeksasluokkalaiset kokevat huolta selän takana puhumisesta (n = 51)

Tulokset osoittavat, että Juhani Ahon koulun kahdeksasluokkalaisten kokevat melko vähän huolta koulussa ja sosiaalisissa suhteissa. Kahdeksasluokkalaisten olivat valinneet vastausvaihtoehdot ”Erittäin paljon” ja ”Melko paljon” huomattavasti vähemmän kuin vastausvaihtoehdot ”Melko vähän” ja ”Ei lainkaan”. Tulosten mukaan huolta koetaan melko vähän, mutta sitä on kuitenkin olemassa.

8.2 Kahdeksasluokkalaisten huolenaiheet kotona ja hyvinvoinnissa

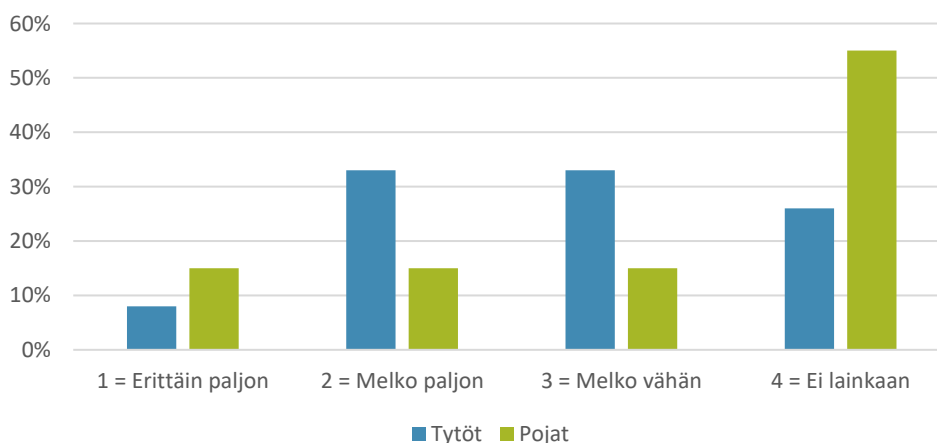
Tutkimuksen mukaan kahdeksasluokkalaisten kokivat eniten huolta perheasioissa perheen taloudellisesta tilanteesta, terveydentilasta, perheenjäsenten päihteiden käytöstä ja huoltajien keskinäisistä väleistä. Perheen taloudellisesta tilanteesta oli huolissaan erittäin paljon 4 %, melko paljon 10 %,

melko vähän 31 % ja ei lainkaan 55 %. Perheenjäsenten terveydentilasta oli huolissaan erittäin paljon 2 %, melko paljon 18 %, melko vähän 21% ja ei lainkaan 59 %. Perheenjäsenten päihteiden käyttö huolestutti erittäin paljon 4 %, melko paljon 14 %, melko vähän 12 % ja ei lainkaan 70 % vastaajista. Huoltajien keskinäiset välit toisiinsa huolestutti erittäin paljon 8 %, melko paljon 10 %, melko vähän 27 % ja ei lainkaan 55 %.

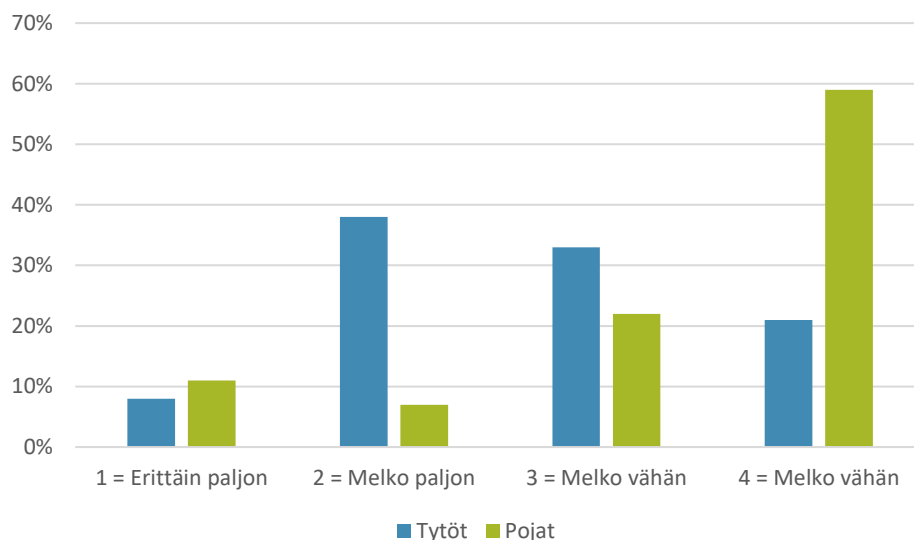
KUVIO 10. Kahdeksasluokkalaiset kokevat eniten huolta perheasioissa (n = 51)

Eniten hyvinvoinnin osa-alueilla kahdeksasluokkalaisia mietityttävät jaksaminen ja mieliala. Suoritimme ristiintaulukoinnin siten, että y-arvona toimi sukupuoli ja x-arvona jaksaminen. Tämän avulla voidaan tarkastella tyttöjen ja poikien antamien vastauksien eroavaisuuksia. Kuviosta 11 voidaan nähdä, että pojista on valinnut vastausvaihtoehdon "Erittäin paljon" tyttöjä useammin, kun taas tytöistä on valinnut vastausvaihtoehdon "Melko paljon" poikia useammin. Poikia jaksaminen huolestuttaa erittäin paljon 15 % ja tyttöjä 8 %. Tyttöjä jaksaminen huolestuttaa melko paljon 33 % ja poikia 14 %. Melko vähän vaihtoehdon tytöistä on valinnut 33 % ja pojista 15 %. Jaksaminen ei huolestuta lainkaan tytöistä 25 % ja pojista 56 %.

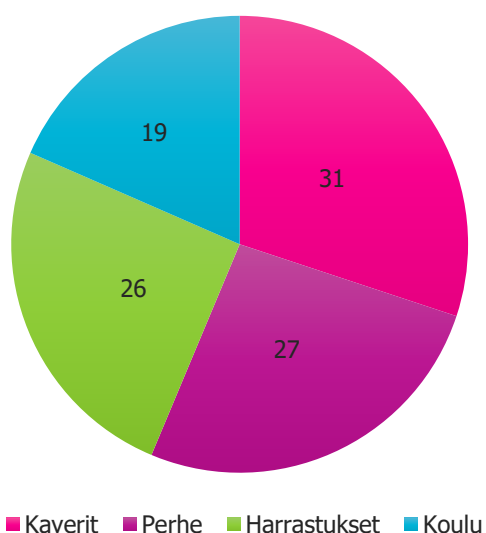
KUVIO 11. Kahdeksasluokkalaiset kokevat huolta jaksamisesta (n = 51)

Mieliala huolestuttaa enemmän tyttöjä verrattuna poikiin (kuvio 12). Vastausvaihtoehdon ”Erittäin paljon” tytöistä on valinnut 8 %, kun taas pojista 11 %. ”Melko paljon” on valinnut tytöistä 38 % ja vastaavasti pojista 8 %. Vaihtoehdon ”Melko vähän” tytöistä on valinnut 33 % ja pojista 22 %. Mieliala ei huolestuta lainkaan tytöistä 21 % ja pojista 59 %.

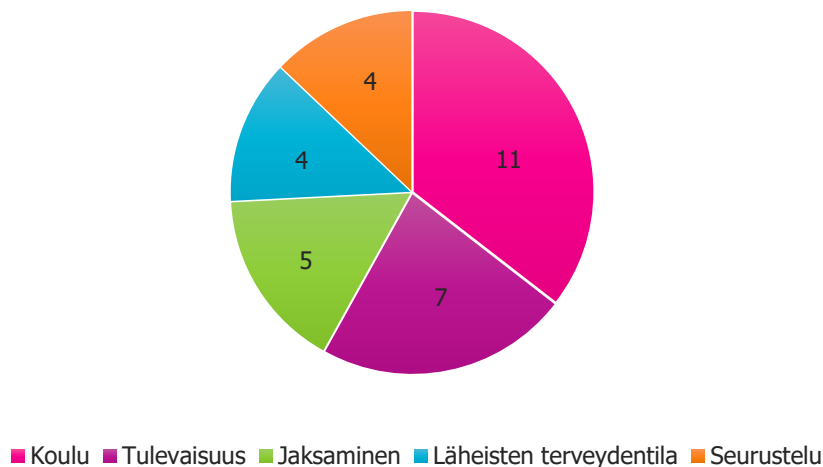
KUVIO 12. Kahdeksasluokkalaiset kokevat huolta mielialasta (n = 51)

Avoimissa kysymyksissä pyysimme vastaajia kertomaan neljä asiaa, jotka tällä hetkellä elämässä ovat hyvin (kuvio 13). Tuloksissa kävi ilmi, että kaverit, perhe, harrastukset ja koulu toistuivat eniten kahdeksasluokkalaisten vastauksissa (n = 46). Kuviossa näkyy, kuinka monta kertaa kyseinen asia toistui vastauksissa.

KUVIO 13. Neljä asiaa, jotka kahdeksasluokkalaisten elämässä on hyvin (n = 46)

Toisella avoimella kysymyksellä selvitimme neljä asiaa, jotka nuorten elämässä mietityttävät eniten. Tuloksista (kuvio 14) nousi esiin neljäksi tärkeimmäksi osaksi tulevaisuus, jaksaminen, koulu sekä läheisten terveydentila ja seurustelu. Läheisten terveydentila ja seurustelu jakoivat neljännen sijan, sillä ne mainittiin yhtä monta kertaa.

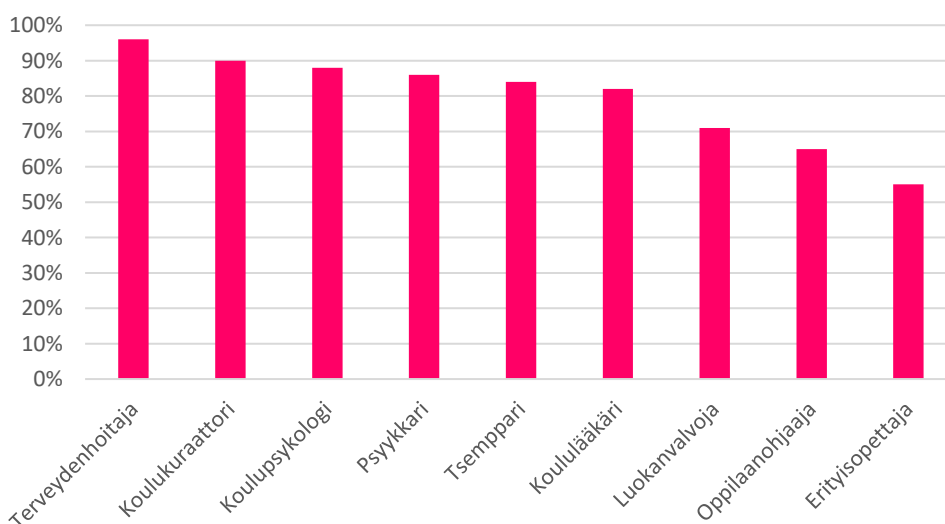

KUVIO 14. Neljä asiaa, jotka mietityttävät kahdeksaluokkalaista eniten elämässä (n = 42)

Myös huolen määrä kahdeksaluokkalaisten kodin ja hyvinvoinnin osalla on melko vähäinen. Koulu esiintyy avoimien kysymysten vastauksissa sekä hyvänä, että huolestuttavana tekijänä. Tästä voidaan päätellä, että koulu on merkityksellisessä asemassa nuorten elämässä.

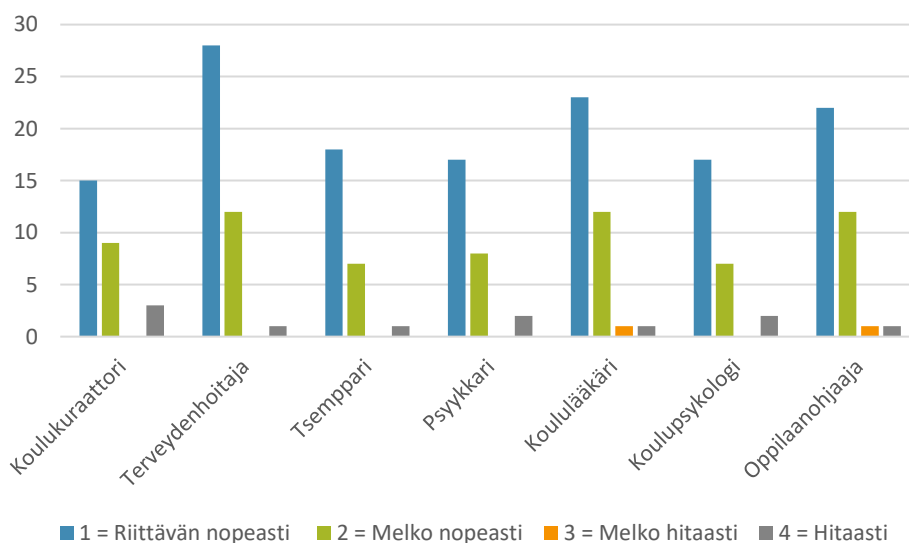
8.3 Kahdeksaluokkalaisten tietämys oppilashuollon palveluista

Kartoittaessamme kahdeksaluokkalaisten tietoisuutta heille tarjottavista oppilashuollon palveluista (kuvio 15) havaitsimme, että nuoret tunnistavat oppilashuoltoon kuuluvia henkilöitä. Vastajilla oli mahdollisuus valita valmiiksi annetuista vaihtoehdoista kaikki toimijat, jotka heidän mielestään kuuluvat oppilashuoltoon. Vastajista tunnisti 96 % terveydenhoitajan, 92 % koulukuraattorin, 88 % koulupsykologin, 86 % psyykkarin, 84 % tsempparin, 82 % koululääkärin, 77 % luokanvalvojan, 65 % oppilaanohjaajan ja 55 % erityisopettajan kuuluvan oppilashuoltoon.

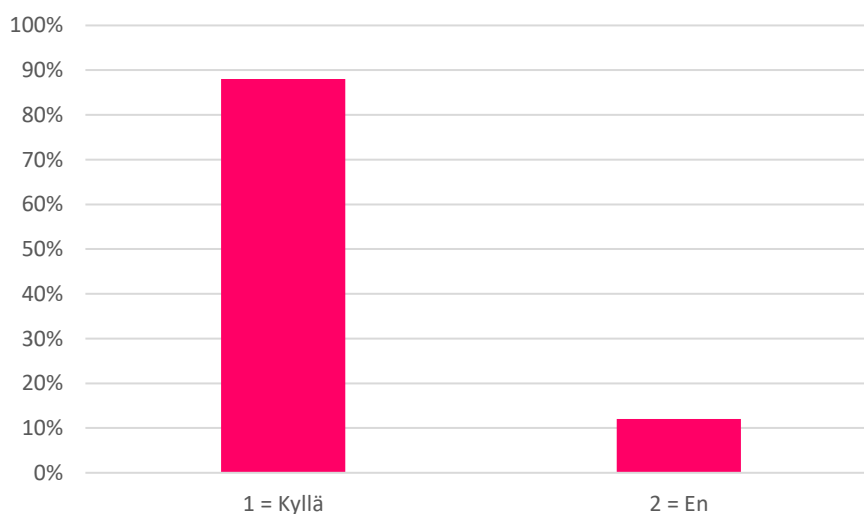
KUVIO 15. Kahdeksaluokkalaisten mielipide oppilashuoltoon kuuluvista toimijoista (n = 51)

Selvittäessämme, kuinka nopeasti vastaajat ovat kokeneet saaneensa apua tarpeisiinsa oppilashuollon palveluista (kuvio 16), havaitsimme tilanteen olevan melko hyvä. Tarkasteltaessa vastausvaihtoehtoja koulukuraattorin kohdalla 15, terveydenhoitajan 28, tsempparin 18, psykkin 17, koululääkärin 23, koulupsykologin 17 ja oppilaanohjaajan kohdalla 22 vastaajaa ovat valinneet vaihtoehdon riittävän nopeasti. Verrattaessa lukuja selviää, että vastaajista koulukuraattorin kohdalla 3, terveydenhoitajan 1, tsempparin 1, psykkin 2, koululääkärin 2, koulupsykologin 2 ja oppilaanohjaajan kohdalla 1 kokevat pääsevnsä palveluihin hitaasti tai melko hitaasti.

KUVIO 16. Kahdeksasluokkalaisten mielipide avun saamisesta oppilashuollon palveluista (n = 51)

Kysyttäessä uskaltavatko nuoret hakea apua oppilashuollon palveluista (kuvio 17) 88 % vastaajista on sitä mieltä, että uskaltavat hakea apua. Vastaavasti 12 % vastasivat, etteivät uskalla hakea apua.

KUVIO 17. Kahdeksasluokkalaisten uskaltavat hakea apua oppilashuollon palveluista (n = 51)

Yhteenvedona toteamme, että kahdeksaluokkalaiset tunnistavat oppilashuoltoon kuuluvia toimijoita hyvin, sillä jokaisen vaihtoehdon kohdalla tunnistettavuus on yli 50 %. Tulosten mukaan suurin osa nuorista kokee pääsevänsä oppilashuollon palveluihin riittävän nopeasti. Lisäksi palveluihin hakeutumisesta ei estä avun hakemisen pelko.

9 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli tuottaa uutta ja ajankohtaista tietoa kahdeksaluokkalaisten huolenaiheista kodin ja koulun saralla toimeksiantajamme Juhani Ahon koulun käyttöön. Lisäksi tarkoituksena oli selvittää kahdeksaluokkalaisten tietämystä heille tarjottavista oppilashuollon palveluista. Tarkoituksena on, että koulun henkilökunta ja oppilashuollon toimijat voisivat kohdentaa ennaltaehkäisevää työtä esiin nousseisiin huolenaiheisiin. Tavoitteena oli saada selville Webropol-kyselyn avulla, millaisia huolenaiheita kahdeksaluokkalaisten kokevat tänä päivänä. Kohderyhmäksi valikoituivat kahdeksaluokkalaisten, sillä toimeksiantajan kanssa käydyissä keskusteluissa kävi ilmi kahdeksaluokkalaisten olevan niin sanotussa välivaiheessa. Kahdeksannella luokalla yläkoulun uutuu- den into on laantunut seitsemännestä luokasta ja yhdeksännellä luokalla keskitytään peruskoulusta siirtymiseen mahdollisiin jatko-opintoihin. Lisäksi Juhani Ahon koulukuraattori kertoi huomanneensa työssään, että usein juuri kahdeksannella luokalla nuoret jättävät harrastuksiaan, koulunkäynnin motivaatio laskee ja ystävät vaihtuvat. Tästä saimme idean opinnäytetyömme aiheeksi.

Yhtenä päämääränämme oli myös saada kahdeksaluokkalaisten oma ääni kuuluviin ja samalla osallistaa heitä omien mielipiteiden julkittamiseen. Tutkimuksemme otanta määräytyi sattumanvaraisesti niillä ehdoilla, että opettajalle kävi valitsemamme kyselyn toteutuspäivä. Näin ollen otanta perusjoukosta on ainutkertainen. Koska tutkimukseemme osallistui ainoastaan Juhani Ahon koulun kahdeksaluokkalaisten, tuloksiamme ei voi yleistää maanlaajuisesti. Tuloksia voidaan käyttää paikallisel- lällä tasolla ja esimerkiksi Ylä-Savon alueella, sillä tulokset antavat kuitenkin suuntaviivoja nuorten huolenaiheista. Juhani Ahon koulun toimijat voivat työssään kiinnittää huomiota kahdeksaluokka- laisten huolenaiheisiin.

Valitsimme kolme tutkittavaa osa-aluetta, jotka ovat 1) kahdeksaluokkalaisten huolenaiheet kou- lussa, 2) kahdeksaluokkalaisten huolenaiheet kotona ja 3) kahdeksaluokkalaisten tietämys oppilas- huollon palveluista. Lähestyimme kahdeksaluokkalaisten huolenaiheita Erik Allardtin hyvinvointiteo- rian sekä Erik H. Eriksonin ja Robert J. Havighurstin nuoruuden kehitysteorioiden näkökulmasta. Työssämme oli myös vahva psykososiaalinen lähestymistapa, eli olemme keskittyneet nuorten psyykkiseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin. Olemme tietoisesti rajanneet koulukiusaamisen pois tutki- muksesta, sillä sitä on tutkittu aikaisemmin paljon. Halusimme tuoda muita, nimenomaan uusia hu- olenaiheita esille. Ratkaisu on tehty yhdessä yhteyshenkilön kanssa.

9.1 Tulosten pohdinta kouluun ja kotiin liittyen

Valtakunnallista kouluterveyskyselyä tutkimalla mietimme omaan Webropol-kyselyymme kysymyksiä. Vuoden 2017 kouluterveyskyselyn tuloksista olemme myöskin saaneet vertailukohteita omille tutki- mustuloksillemme. Kyselymme tavoitteena oli saada yksityiskohtaisempaa tietoa juuri kahdeksas- luokkalaisten huolestuttavista asioista, sillä kouluterveyskyselyn tulokset on esitetty yhdessä myös 9. luokkalaisten vastausten kanssa. Tuloksemme on osaksi nähtävissä kouluterveyskyselyssä, mutta meidän opinnäytetyö nimeää kahdeksaluokkalaisten huolenaiheita koulun ja kodin ympäristöissä. Lisäksi tutkimuksemme lähestymistapa on erilainen, sillä me painotamme huolenaiheisiin, kun taas

kouluterveyskysely kartoittaa yleisesti hyvinvoinnin osa-alueiden tilannetta. Tutkimuksemme tarjoaa uutta tietoa huolenaiheista, joita ei voida suoraan kouluterveyskyselystä tarkastella. Näitä huolenaiheita ovat esimerkiksi koulumenestys ja ulkonäköpaineet. Kodin osalta kouluterveyskyselyssä ei tule ilmi saamiamme tuloksia perheenjäsenten päihteiden käytöstä sekä huoltajien keskinäisistä väleistä. Oppilashuollon kohdalla saimme tietoa, kuinka nopeasti vastaajat ovat kokeneet saaneensa avun heidän tarpeeseensa. Lisäksi saimme tiedon siitä, uskaltavatko kahdeksaluokkalaiset hakea apua palveluista.

Webropol-kyselymme koostui 17 kysymyksestä, joista osan esitimme väitteiden muodossa. Olemme kyselystä poimineet tutkimuksemme kannalta merkittävät ja tutkimuskysymyksiin vastaavat tulokset. Näin ollen emme ole esittäneet tuloksissamme niitä vastauksia, jotka eivät ole tutkimuksessamme osoittautuneet nuorille huolenaiheiksi. Koulussa kahdeksaluokkalaisten huolestuttavat eniten koulumenestys, jatkosuunnitelmat ja ulkonäköpaineet. Nurmi ym. on luokitellut nuorten huolenaiheet kolmeen eri osa-alueeseen, joista ensimmäinen koskee epäonnistumisen pelkoa nuoren kehitystehtävien ratkaisussa (Nurmi ym. 2014, 155). Kahdeksaluokkalaisten kohdalla tämä tarkoittaa koulumenestystä, sillä he elävät juuri edellä mainittua kehitysvaihetta, jossa yksi keskeinen kehitystehtävä on suorittaa peruskoulu. Saamamme tutkimustulos tukee Nurmen huolenaiheiden ensimmäistä osa- aluetta, sillä kyselymme vastaajista yhteensä 39 prosenttia koki erittäin paljon tai melko paljon huolta koulumenestyksestä. Täytyy kuitenkin muistaa, että huolen kantaminen koulumenestyksestä ei välttämättä ole huono asia, sillä jatko-opintoihin pääsy ei tänä päivänä ole itsestäänselvyys.

Tuloksista käy myös ilmi, että jatkosuunnitelmat huolestuttavat vastaajia yhtä paljon, kuin koulumenestys. Kysyttäessä avoimessa kysymyksessä neljää eniten mietittyttä asiaa elämässä, paljastuivat jatkosuunnitelmat selkeästi yhdeksi huolenaiheeksi. Pohdimme, että jatkosuunnitelmista aiheutuva huolta voitaisiin vähentää koulun toimesta lisäämällä jatko-opintojen käsittelyä perusteellisemmin jo kahdeksannella luokalla. Lisäämällä tietoisuutta jatko-opinnoista kahdeksannella luokalla, oppilaat voisivat ensin tutustua tarkemmin ja myöhemmin varmistua jatkosuunnitelmistaan. Kahdeksannen luokan aikana tavoitteeseen pääsemiseen voidaan tehdä vielä tarvittavia toimenpiteitä, esimerkiksi arvosanojen korotuksen suhteen.

Tuloksistamme käy ilmi, että vastaajista joka viides kokee ulkonäköpaineita melko paljon. Sosiaalisen median laajentumisen myötä, nuoret vertailevat omaa ulkonäköään toisiinsa ja tämän päivän kauneusihanteisiin. Vertailun kautta nuoret rakentavat käsitystä itsestään, joka on pääsyy koettuihin ulkonäköpaineisiin. (Palmqvist 2015, 31.) Kaiken ikäiset ihmiset kiinnittävät huomiota omaan ulkonäkönsä, sillä se on piirre, johon lähestulkoon aina kiinnitetään ensimmäisenä huomiota. Erityisesti nuoret pohtivat ulkonäköään, sillä he ovat muodostamassa minäkuva, mikä määrittyy hyvin pitkälti muiden mielipiteiden perusteella. Nuorten ulkonäköpaineet ovat aina olleet olemassa ja tulevaisuudessakin ne varmasti nuoria mietityttävät, sillä se on osa nuoruuden kehitysvaihetta.

Tulostemme mukaan poikia huolestuttaa kaverisuhteet tyttöjä enemmän. Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos toteaa teettämänsä kouluterveyskyselyn pohjalta, että pojat tarvitsevat enemmän tukea

sosiaaliin taitoihin, erityisesti ihmissuhteisiin. (THL 2016.) Tämän vahvistaa myöskin meidän tutkimuksemme tuloksia. Myös ryhmätyöskentely ja selän takana puhuminen ovat huolestuttaneet kahdeksaluokkalaista. Viime vuosina koulut ovat ottaneet osaksi opetustaan sosiaaliset- ja tunnetaidot. Ylä-Savon alueella näitä taitoja opetellaan, esimerkiksi koulukuraattorien toteuttamien tuntien avulla. Lisäksi aihetta on käsitelty julkisessa keskustelussa. Työkaluja on kehitetty, mutta niitä täytyisi ottaa käyttöön entistä enemmän. Edellä mainitut asiat ovat olennainen osa meidän tulevaisuuden työkenttää.

Kotiin liittyvistä huolenaiheista perheen taloudellinen tilanne ja perheenjäsenten terveydentila tulivat eniten esille vastauksista. Myös kouluterveyskyselystä käy ilmi, että noin 40 prosentilla Iisalmen yläkouluikäisten perheiden taloudellinen tilanne on kohtalainen tai sitä huonompi (THL 2017). Kun kysyimme muita huolestuttavia asioita kotiin liittyen, saimme yksittäisiä vastauksia, joissa oli ilmaistu huoli perheen rahan riittävydestä. Nurmi ym. on luokitellut nuorten toiseksi huolenaiheiden osa-alueeksi pelon läheisten terveydestä ja kuolemasta (Nurmi ym. 2014, 155). Myös kouluterveyskyselyssä noin 20 prosenttia Iisalmen yläkoulun vastaajista kertoo kohdanneensa läheisen ihmisen vakavan sairauden tai kuoleman lukuvuoden aikana. Näin ollen edellä mainitut tukevat saamiamme tutkimustuloksia. Uutena tietona saimme selville, että perheenjäsenten päihteidenkäyttö ja huoltajien keskinäiset välit huolestuttavat kahdeksaluokkalaista. Huolta näissä asioissa esiintyy, mutta prosentuaalisesti määrä ei ole kovin suuri. Kuitenkin yksittäiset vastaajat voivat kokea huolen hyvinkin suurena, joten emme halunneet jättää tuloksia huomioimatta.

Tulostemme perusteella kuitenkin voimme todeta, että kahdeksaluokkalaisten kotiasiat sujuvat hyvin. Yli puolet vastaajista ilmaisivat, että he eivät koe huolta lainkaan perheen taloudellisesta tilanteesta, perheenjäsenten terveydentilasta, perheenjäsenten päihteiden käytöstä ja huoltajien keskinäisistä väleistä. Tavoitteena oli löytää asioita, joista nuoret kokevat huolta kotona. Voimme päätellä, että Iisalmen Juhani Ahon koulun kahdeksaluokkalaisten kotiin liittyvät huolet ovat vähäisiä, mikä on erittäin positiivinen tulos.

Avointen kysymysten kohdalla, koimme hieman vaikeuksia. Kysymykset olivat tutkimuksen eettisyyden kannalta vapaaehtoisia, joten mahdollisti kysymyksiin vastaamatta jättämisen. Tämä osoittautuikin haasteeksi, sillä saimme avoimiin kysymyksiin liian vähän vastauksia, emmekä näin ollen voineet niistä kaikkia käyttää. Alhainen vastaajamäärä ei riitä yleistettävyyteen. Tavoitteenamme oli saada avointen kysymysten avulla esiin uusia huolenaiheita, mitä emme olleet nimenneet aiemmin kyselyssä. Kysyttäessä neljää asiaa, jotka ovat elämässä hyvin ja neljää elämässä mietityttävää asiaa, pohdimme, että tuloksia on voinut ohjata kyselymme teemat.

9.2 Tulosten pohdinta oppilashuollosta

Oppilashuolto osiossa tutkimme, kuinka nuoret tunnistavat oppilashuollon toimijoita. Tuloksissa kävi ilmi, että nuoret tunnistavat hyvin oppilashuoltoon kuuluvia toimijoita. Havainnoimme kuitenkin kyselytilanteessa, että oppilashuollon termi oli joillekin oppilaille kaikista vastaaja luokista vieras. Nuor-

ret esittivät kysymyksiä, siitä mitä oppilashuolto tarkoittaa. Jouduimme vastaamaan, että kartoitamme juuri sitä, tietävätkö nuoret mitä oppilashuolto on, mutta ensimmäisessä kyselytilanteessa koulukuraattori vastasi kuuluvansa oppilashuoltoon. Tämä voi osaltaan vääristää tutkimustulosta. Tilanteessa kysyttiin myös, kuka on meidän koulun kuraattori ja tästä jäimme pohtimaan pitäisikö toimijoiden olla enemmän esillä.

Olemme peilanneet edellä mainittua omaan yläkoulu aikaan, jolloin oppilashuollon palvelut ovat jääneet meille etäisiksi. Mielestämme tänä päivänä oppilashuolto ja sen toimijat ovat kouluissa enemmän esillä. Tuloksista käy ilmi, että suurin osa kokee pääsevänsä oppilashuollon palveluihin riittävän nopeasti. Positiivista on myös, että oppilaat uskaltavat hakea palvelujen piiriin. Tutkimuksemme perusteella ajattelemme, että näillä osa-alueilla Juhani Ahon koulun oppilashuolto on onnistunut.

9.3 Opinnäytetyön merkitys ja jatkotutkimukset

Toimeksiantajallemme opinnäytetyö antaa lisätietoa siitä, millaisia huolenaiheita tänä päivänä juuri kahdeksannella luokalla koetaan. Toimeksiantaja voi hyödyntää saatuja tutkimustuloksia, ottaen esiin nousseita huolenaiheita entistä enemmän huomioon koulun toimintaympäristössä. Tietoa on mahdollisuus jakaa koulun henkilökunnalle, jotta huolenaiheita voitaisiin lieventää. Oppilashuollon toimijat saavat tietoa nuoria huolestuttavista aiheista kouluun ja kotiin liittyen. Toimijat voivat kohdentaa ennaltaehkäisevää työtä tutkimustuloksista esiintyneisiin huolenaiheisiin. Lisäksi tutkimuksemme tuloksia voivat hyödyntää lähialuiden yläkoulut.

Opinnäytetyön tekeminen on ollut hyvin opettavaista, sillä sen kautta olemme perehtyneet kohderyhmän kehitysvaiheeseen, hyvinvoinnin osa-alueisiin ja oppilashuoltoon. Tietämyksemme nuorten elämään on syventynyt huomattavasti aikaisempaan nähden. Tiedämme nyt, millaisia huolenaiheita nuoret kokevat ja voimmekin hyödyntää saatua tietoa tulevaisuuden ammatissa sosionomeina. Valitsimme molempia kiinnostavan aiheen sekä kohderyhmän ja osaltaan siksi päädyimmekin tekemään opinnäytetyötä yhdessä. Kiinnostus aiheeseen vei meitä eteenpäin opinnäytetyöprosessissa ja auttoi motivaation ylläpidossa. Työmme myötä kiinnostus nuorten kanssa työskentelystä vahvistui molemmilla entisestään. Olemme molemmat olleet harjoittelussa nuorten parissa. Vahvuutena on ollut kokemus heidän kanssa työskentelystä, joka on auttanut meitä valitsemaan sopivan näkökulman opinnäytetyöhön.

Jos kahdeksaluokkalaisten huolenaiheista tekisi jatkotutkimuksen, voisi suuremmalla vastaajamäärällä saavuttaa paremman yleistettävyyden. Tulevaisuudessa aihetta voisi myös tutkia laajemmin koko Ylä-Savon alueella suuremmalla vastaajamäärällä. Tämä voi tuoda lisäarvoa tutkimukselle ja myös enemmän käyttömahdollisuuksia laajemmalla alueella. Aihetta voisi myös rajata tarkemmaksi hyödyntäen esimerkiksi teemahaastatteluja, joka mahdollistaisi yksityiskohtaisemman tiedon saannin.

LÄHTEET JA TUOTETUT AINEISTOT

- AALBERG, Veikko 2016. Nuoruusiän psyykinen kehitys. Julkaisussa: KUMPULAINEN, Kirsti, ARO-NEN, Eeva, EBELING, Hanna, LAUKKANEN, Eila, MARTTUNEN, Mauri, PUURA, Kaija ja SOURANDER, Andre (toim.) Lastenpsykiatria ja nuorisopsykiatria. Helsinki: Duodecim.
- AALBERG, Veikko ja SIIMES, Martti A. 2007. Lapsesta aikuiseksi: nuoren kypsyminen naiseksi tai mieheksi. Jyväskylä: Gummerus.
- AALTONEN, Sanna, KIVIJÄRVI, Antti, PELTOLA, Marja ja TOLONEN, Tarja 2011. Annettu, otettu, itse tehty. Nuorten vapaa-aika tänään. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.
- ALLARDT, Erik 1976. Hyvinvoinnin ulottuvuuksia. Porvoo: Werner Söderström Oy.
- ALLIANSSI RY 2014. Nuorista Suomessa. Tietoa nuorista, heidän asemastaan, elinoloista ja nuoris-työstä 2014 [verkkajulkaisu]. [Viitattu 2017-08-04.] Saatavissa: <http://alli.fi/binary/file/-/id/665/ffd/3412>
- BORDERS, Jude H. 2014. Handbook on the Psychology of Self-esteem [verkkajulkaisu]. Psychology of emotions, motivations, and actions. [Viitattu 2017-11-21.] Saatavissa: <http://web.a.ebsco-host.com.ezproxy.savonia.fi/ehost/ebookviewer/ebook/bmx-lymtfXzcxNDgxM19fQU41?sid=dcd337b3-6a1e-487b-93a8-d53a38fbd326@sessionmgr4010&vid=0&format=EB&rid=1>
- DUNDERFELT, Tony 2011. Elämänkaaripsykologia. 14. uudistettu painos. Helsinki: WSOYpro Oy.
- ERIKSON, Erik H 1982. Lapsuus ja yhteiskunta. Jyväskylä: Gummerus.
- HAKOVIRTA, Mia ja RANTALAIHO, Minna 2012. Taloudellinen eriarvoisuus lasten arjessa [verkkajulkaisu]. [Viitattu 2017-10-01.] Saatavissa: <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/37848/Tutkimuksia124.pdf>
- HAMARUS, Päivi, KANERVIO, Pekka, LANDÉN, Laila ja PULKKINEN, Seppo 2014. Huuto! Lasten ja nuorten hyvinvoinnin puolesta. Jyväskylä: PS-kustannus.
- HARJUNKOSKI, Alexandra ja TANNER, Sylva 2016. Koulu-uupumus vie peruskoululaisia jopa sairauslomalle – ”Sunnuntaisin tuntui, että voisin nukkua koko seuraavan viikon” [verkkajulkaisu]. Helsingin Sanomat. [Viitattu 2017-07-23.] Saatavissa: <http://www.hs.fi/kaupunki/art-2000005002682.html>
- HEIKKILÄ, Tarja 2014. Tilastollinen tutkimus. 9. uudistettu painos. Porvoo: Edita Publishing Oy.
- HIETALA, Tarja, KALTIAINEN, Tiina, METSÄRINNE, Ulla ja VANHALA, Ulla 2010. Nuori ja mieli – koulu mielenterveyden tukena. Helsinki: Tammi.
- HIRSJÄRVI, Sirkka, REMES, Pirkko ja SAJAVAARA, Paula 2007. Tutki ja kirjoita. 13.painos. Keuruu: Otava Kirjapaino Oy.
- HONKANEN, Eija ja SUOMALA, Anne 2009. Oppilashuollon käsikirja. Keuruu: Tammi.
- Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2012. Ylä-Savon yhteistoiminta-alueen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma [verkkajulkaisu]. [Viitattu 2017-09-01.] Saatavissa: <http://www.iisalmi.fi/loader.aspx?id=1e079d88-8c76-41db-93b1-ad08550dcc87>
- IISALMEN KAUPUNKI s.a.a. Juhani Ahon koulu [verkkosivu]. [Viitattu 2017-01-05.] Saatavissa: <http://www.iisalmi.fi/Suomeksi/Palvelut/Kasvatus-ja-opetus/Perusopetus/Koulut/Juhani-Ahon-koulu>
- IISALMEN KAUPUNKI s.a.b. Juhani Ahon koulu [verkkosivu]. [Viitattu 2016-12-18.] Saatavissa: <http://www.iisalmi.fi/Suomeksi/Palvelut/Kasvatus-ja-opetus/Perusopetus/Koulut/Juhani-Ahon-koulu/Oppilashuolto>
- IISALMEN KAUPUNKI s.a.c. Juhani Ahon koulu, Oppilashuolto [verkkosivu]. [Viitattu 2017-06-18.] Saatavissa: <http://www.iisalmi.fi/loader.aspx?id=1215fdb9-8270-4f6e-a1c5-7065273a7674>
- JUNTTILA, Niina 2015. Kavereita nolla, lasten ja nuorten yksinäisyys. Helsinki: Tammi.

- KANANEN, Jorma 2015. Opinnäytetyön kirjoittajan opas. Näin kirjoitat opinnäytetyön tai pro-gradun alusta loppuun. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- KIILAKOSKI, Tomi 2012. Koulu nuorten näkemänä ja kokemana. Tilannekatsaus marraskuu 2012. Opetushallitus [verkkojulkaisu]. [Viitattu 2017-09-02.] Saatavissa: http://opetushallitus.fi/download/144743_Koulu_nuorten_nakemana_ja_kokemana_2.pdf
- KIVELÄ, Niina, LIUKKONEN, Tiina ja NIEMI, Anneli 2015. Kasvun ja hoidon osaaja. Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- KULTAVIRTA, Annika 2012. Tuetusti nuori. Tutkimus nuorten hyvinvoinnin kokemuksista, huolenaiheista sekä nuorten ja vanhempien välisestä vuorovaikutuksesta. Hyvinkää: Laurea-ammattikorkeakoulu, terveyden edistämisen koulutusohjelma. Opinnäytetyö.
- KVANTIMOTV 2003a. Mittaaminen: Tilastoyksikkö ja muuttajat [verkkosivu]. [Viitattu 2017-08-28.] Saatavissa: <http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/mittaaminen/tilastoyksikko.html>
- KVANTIMOTV 2003b. Otos ja otantamenetelmät [verkkosivu]. [Viitattu 2017-08-28.] Saatavissa: <http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/otos/otantamenetelmat.html>
- LADD, Gary W. ja RYAN, Allison M. 2012. Peer relationships and adjustment in school [verkkojulkaisu]. Adolescence and Education. [Viitattu 2017-11-21.] Saatavissa: <http://web.b.ebscohost.com.ezproxy.savonia.fi/ehost/ebookviewer/ebook/bmxLYmtfXzQ3MDEyMV9fQU41?sid=45daaeab-0131-4f70-9948-254f4d61765e@pdc-v-sessmgr01&vid=0&format=EB&rid=1>
- LAKI OPPILAS- JA OPISKELIJAHUOLLOSTA. L 1287/2013. Finlex. Lainsäädäntö. [Viitattu 2017-06-16.] Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2013/20131287>
- LÄMSÄ, Anna-Liisa 2009. Mun on paha olla. Näkökulmia lasten ja nuorten psyykkiseen hyvinvointiin. Jyväskylä: PS-kustannus.
- MANNING, Lee M 2002. Havighurst's developmental tasks, young adolescents and diversity [verkkojulkaisu]. [Viitattu 2017-08-04.] Saatavissa: <http://web.a.ebscohost.com.ezproxy.savonia.fi/ehost/detail/detail?vid=0&sid=2a9165c0-6a5c-4ffe-8db4-3a90f4c5ddda%40sessionmgr4008&bdata=Jmxhbmc9Zmkmc2l0ZT1laG9zdC1saXZI#AN=9270895&db=afh>
- MARTTUNEN, Mauri ja KARLSSON, Linnea 2013. Julkaisussa: VIIALAINEN, Riitta (toim.) Nuorten mielenterveyshäiriöt. Opas nuorten parissa työskenteleville aikuisille [verkkojulkaisu], 7–11. [Viitattu 2017-08-28.] Saatavissa: http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/110484/THL_OPA025_2013.pdf?sequence=1
- MYLLYNIEMI, Sami ja BERG, Päivi 2013. Nuoria liikkeellä! Nuorten vapaa-aikatutkimus 2013 [verkkojulkaisu]. [Viitattu 2017-10-01.] Saatavissa: https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2013/08/Nuoria_liikkeell%C3%A4_Julkaisu_Nettiversio_korjattu.pdf
- MÄÄTTÄ, Mirja ja TOLONEN, Tarja 2011. Annettu, otettu, itse tehty. Nuorten vapaa-aika tänään. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto.
- NUORISOBAROMETRI 2014. Kuinka tyytyväinen olet nykyiseen elämääsi kaiken kaikkiaan [verkkojulkaisu]. Valtion nuorisoneuvosto. [Viitattu 2017-10-01.] Saatavissa: <https://nuorisobarometri.tietoanuorista.fi/kuinka-tyytyvainen-olet-nykyiseen-elamaasi-kaiken-kaikkiaan>
- NURMI, Jari-Erik, AHONEN, Timo, LYYTINEN, Heikki, LYYTINEN, Paula, PULKKINEN, Lea ja RUOPILA, Isto 2014. Ihmisen psykologinen kehitys. 5. uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus.
- OPH s.a. Oppilaanohjaus ja työelämään tutustuminen [verkkosivu]. Opetushallitus. [Viitattu 2017-02-08.] Saatavissa: http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/perusopetus/oppilaan_tukeminen/oppilaan_ohjaus
- PALMQVIST, Riia 2015. Tosi hyvännäköinen. Ulkonäön ja kehonkuvan hyväksyminen osaksi minuutta. Julkaisussa: MARTIKAINEN, Liisa (toim.) Mitä se sulle kuuluu? Nuoren elämänvalinnat puntarissa. Tallinna: United Press Global, 31.

- SALMELA-ARO, Katariina ja TUOMINEN-SOINI, Heta 2013. Koulu-uupumuksesta innostukseen? Julkaisussa: REIVINEN, Jukka ja VÄHÄKYLÄ, Leena (toim.) Ketä kiinnostaa? Lasten ja nuorten hyvinvointi ja syrjäytyminen. Helsinki: Gaudeamus, 242–245.
- TALENTIA 2015. Koulusosionomi on matalan kynnyksen auttaja [verkkajulkaisu]. Talentia-lehti. [Viitattu 2017-02-07.] Saatavissa: <http://www.talentia-lehti.fi/koulusosionomi-on-matalan-kynnyksen-auttaja/>
- THL 2014. Kouluterveydenhuolto [verkkajulkaisu]. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. [Viitattu 2017-01-05.] Saatavissa: <https://www.thl.fi/fi/web/lapset-ja-perheet/peruspalvelut/opiskelu-huolto/kouluterveydenhuolto>
- THL 2016a. Nuorten mielenterveys [verkkajulkaisu]. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. [Viitattu 2017-07-24.] Saatavissa: <https://www.thl.fi/fi/web/mielenterveys/mielenterveyden-edistaminen/lasten-ja-nuorten-mielenterveys/nuorten-mielenterveys>
- THL 2016b. Nuorten toimintakyky [verkkosivu]. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. [Viitattu 2017-10-01.] Saatavissa: <https://www.thl.fi/fi/web/toimintakyky/vaeston-toimintakyky/nuorten-toimintakyky>
- THL 2017. Kouluterveyskyselyn tulokset nuorilla 2017 [verkkosivu]. Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos. [Viitattu 2017-09-26.] Saatavissa: https://sampo.thl.fi/pivot/prod/fi/ktk/ktk1/summary_perustulokset?alue_0=161041&mittarit_0=200138&mittarit_1=199281&mittarit_2=199700&vuosi_2017_0=v2017#
- THL s.a. Kouluterveyskysely [verkkosivu]. Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos. [Viitattu 2017-09-26] Saatavissa: <https://www.thl.fi/fi/tutkimus-ja-asiantuntijatyo/vaestotutkimukset/kouluterveyskysely>
- TUOMI, Jouni ja SARA-JÄRVI, Anneli 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 11. uudistettu painos. Helsinki: Tammi.
- VILKKA, Hanna 2007. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Helsinki: Tammi.
- VISMANEN, Elina 2011. Oppilashuolto Helsingissä [verkkajulkaisu]. [Viitattu 2017-07-23.] Saatavissa: https://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/11_11_03_Tutkimuksia_1_Vismanen.pdf
- VÄESTÖLIITTO 2017. Itsetunto [verkkosivu]. [Viitattu 2017-09-23.] Saatavissa: <http://www.vaestoliitto.fi/nuoret/mina-ja-muut/itsetunto/>
- YLÄ-SAVON SOTE KUNTAYHTYMÄ s.a. Koulutiimi [verkkosivu]. Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä. [Viitattu 2017-07-07.] Saatavissa: <http://www.ylasavonsote.fi/koulutiimi>

LIITE 1: TUTKIMUSLUPA

Iisalmen kaupunki
Toimialajohtaja, sivistys- ja hyvinvointi

Viranhaltijapäätös

Päätöspvm.
27.02.2017

Viranhaltija	Toimialajohtaja, sivistys- ja hyvinvointi	Pykälä	66/2017
Palveluyksikkö	Perusopetus- ja lukiokoulutus	Dnro	IIS/113/00.01.03.01/2017
Toimielin	Koulutuslautakunta	Päätösluokka	00.01.03.01.42
Asiaotsikko	Viranhaltijapäätös tutkimusluvan myöntämisestä/Hanén ja Pakarinen		
Päätösteksti (sis. mahdollisen valmistelijan esityksen)	<p>Savonian ammattikorkeakoulun kolmannen vuoden sosionomiopiskelijat Nana Pakarinen ja Minka Hanén pyytävät tutkimuslupaa opinnäytetyölleen. Tutkimuksen aiheena on kahdeksasluokkalaisten huolenaiheet ja heidän tietämyksensä oppilashuollon palveluista. Tutkimuksen kohderyhmänä ovat Juhani Ahon koulun kahdeksasluokkalaisten. Tutkimus aloitetaan maaliskuun 2017 aikana.</p> <p>Juhani Ahon koulun rehtori Jouni Määtänen puoltaa luvan myöntämistä. Asiasta on sovittu etukäteen hänen kanssaan.</p>		
Päätös	<p>Myönnän luvan tutkimuksen tekemiseen Juhani Ahon koulussa.</p> <p>Kyselyn toteuttamisen aikataulusta ja käytännön järjestelyistä on sovittava rehtorin kanssa. Oppilailta itseltään sekä vanhemmilta tulee kysyä lupa osallistumisesta tutkimukseen. Yksi kappale tutkielmasta tulee toimittaa Juhani Ahon koululle.</p>		
Peruste	Iisalmen kaupungin hallintosääntö § 36, perusopetuksen ja lukiokoulutuksen vastuualueen päällikkö, kohta 11		
Nähtävilläolo	28.2.2017		
Muutoksenhaku	Oikaisuvaatimusohjeet		
Tiedoksi	Juhani Ahon koulun rehtori Jouni Määtänen, Mira Pólon		
Tiedoksi Itk	Koulutuslautakunta		
Saaja	Nana Pakarinen ja Minka Hanén		
Valmistelija ja yhteystiedot			
Allekirjoitus ja Nimenselvennys	Kirsi-Tiina Ikonen Toimialajohtaja, sivistys- ja hyvinvointitoimiala		

Oikaisuvaatimusohjeet

Oikaisuvaatimusoikeus	Päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen. Oikaisuvaatimuksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen) sekä kunnan jäsen.
-----------------------	--

Oikaisuvaatimusviranomaisen	Viranomaisen, jolle oikaisuvaatimus tehdään, osoite ja postiosoite Koulutuslautakunta PL 10 74101 Iisalmi
Oikaisuvaatimus-aika ja sen alkaminen	Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, kun pöytäkirja on asetettu yleisesti nähtäville. Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä, saantitodistuksen osoittamana aikana tai erillisen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana.

Pöytäkirjan nähtäväksi asettaminen	Pvm	
Tiedoksianto asianosaiselle 1)	☐ Lähetetty tiedoksi kirjeellä (kuntalaki 95 §)	Asianosainen
	Annettu postin kuljetettavaksi, pvm / tiedoksiantaja	
	☐ Luovutettu asianosaiselle	Asianosainen
	Paikka, pvm ja tiedoksiantajan allekirjoitus	Vastaanottajan allekirjoitus
	X Muulla tavoin, miten Sähköpostitse 28.2.2017 nana.pakarinen@edu.savonia.fi ja minka.hanen@edu.savonia.fi	

Oikaisuvaatimuksen sisältö ja sen toimittaminen	Oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimus perusteineen ja se on tekijän allekirjoitettava. Oikaisuvaatimus on toimitettava oikaisuvaatimusviranomaiselle ennen oikaisuvaatimusajan päättymistä.
Lisätietoja	

Liitetään päätökseen / otteeseen

1) Täytetään otteeseen, jos päätös annetaan erityistiedoksiantona tiedoksi kuntalain 92 §:n 1 momentissa tarkoitetulle asianosaiselle. Tummennettu alue täytetään myös viranomaiselle jäävään kaksoiskappaleeseen.

LIITE 2: KYSELYLUPA

Hyvät huoltajat ja oppilaat,

Olemme Savonia-ammattikorkeakoulun kolmannen vuoden sosionomiopiskelijoita ja teemme opin-
näytetyötä Juhani Ahon kouluun. Opinnäytetyön ohjaavana opettajana toimii lehtori Mira Polón. Tut-
kimuksemme aiheena on Kahdeksaluokkalaisten huolenaiheet ja heidän tietämys op-pilashuollon
palveluista. Kyselyn tarkoituksena on selvittää, mitä huolenaiheita kahdeksaluok-
kalaisilla on ja
kuinka hyvin he tietävät koulun tarjoamista oppilashuollon palveluista. Tavoitteen-
a on tuottaa uutta
ajankohtaista tietoa koulun henkilökunnalle.

Toteutamme tutkimukseen liittyen Webropol -kyselyn perjantaina 7.4. koulupäivän aikana. Kyse-
lyssä kartoitetaan huolenaiheita liittyen kotiin ja kouluun. Kyselyyn vastaaminen tapahtuu nimet-
tömänä ja perustuu vapaaehtoisuuteen. Vastaajia ei voida yhdistää vastauksiin.

Pyydämmekin lupaa kyselyyn osallistumiseen. Vastaathan tähän viestiin, onko lapsellanne lupa täyt-
tää kysely.

Lisätietoja antaa tarvittaessa:

Sosionomiopiskelija Minka Hanén, puh. 040-***** s-posti: *****

Sosionomiopiskelija Nana Pakarinen, puh. 040-***** s-posti: *****

Ohjaava opettaja Mira Polón, puh. 044-***** s-posti: *****

LIITE 3: WEBROPOL-KYSELY

Mikä mietityttää?

Perustiedot

1. Sukupuoli *

- Nainen
- Mies

2. Missä maassa olet syntynyt? *

- Suomi
- Ruotsi
- Venäjä
- Viro
- Muu Euroopan maa
- Somalia
- Irak
- Kiina
- Thaimaa
- Jokin muu maa

3. Kuinka kauan olet asunut Suomessa? *

- 0-1 vuotta
- 2-3 vuotta
- 4 vuotta tai enemmän

Koulu

4. Väittämät koulusta. *

Vastaa väittämiin ja merkitse vaihtoehto, joka parhaiten kuvaa mielipidettäsi.

	Erittäin paljon	Melko paljon	Melko vähän	Ei lainkaan
Minulla on koulukavereita.	☐	☐	☐	☐
En tunne oloani yksinäiseksi koulussa.	☐	☐	☐	☐
Koen ulkonäköpaineita koulussa.	☐	☐	☐	☐
Minua painostetaan käyttämään päihteitä koulussa.	☐	☐	☐	☐
Arvosanani eivät ole muuttuneet 8.luokan aikana.	☐	☐	☐	☐
Motivaationi ei ole muuttunut 8.luokan aikana.	☐	☐	☐	☐

Minua huolestuttaa koulussa:

5. Sosiaaliset suhteet

Vastaa väittämiin ja merkitse vaihtoehto, joka parhaiten kuvaa mielipidettäsi.

	Erittäin paljon	Melko paljon	Melko vähän	Ei lainkaan
Kaverisuhteet *	☐	☐	☐	☐
Seurustelusuhteet *	☐	☐	☐	☐
Ryhmätyöskentely *	☐	☐	☐	☐
Muiden mielipiteet *	☐	☐	☐	☐
Selän takana puhuminen *	☐	☐	☐	☐
Sosiaalinen media	☐	☐	☐	☐
Muu, mikä? _____	☐	☐	☐	☐

6. Koulunkäynti

Vastaa väittämiin ja merkitse vaihtoehto, joka parhaiten kuvaa mielipidettäsi

	Erittäin paljon	Melko paljon	Melko vähän	Ei lainkaan
Koulumenestys *	☐	☐	☐	☐
Poissaolot *	☐	☐	☐	☐
Jatkosuunnitelmat *	☐	☐	☐	☐
Opettajat *	☐	☐	☐	☐
Muu henkilökunta *	☐	☐	☐	☐
Muu, mikä? _____	☐	☐	☐	☐

7. Terveys

Vastaa väittämiin ja merkitse vaihtoehto, joka parhaiten kuvaa mielipidettäsi.

	Erittäin paljon	Melko paljon	Melko vähän	Ei lainkaan
Murrosikä *	☐	☐	☐	☐
Kehon muutokset *	☐	☐	☐	☐
Seksuaalisuus *	☐	☐	☐	☐
Terveystarkastus *	☐	☐	☐	☐
Jaksaminen *	☐	☐	☐	☐
Mieliala *	☐	☐	☐	☐
Päihteiden käyttö koulussa *	☐	☐	☐	☐
Muu, mikä? _____	☐	☐	☐	☐

8. Onko sinulla muita huolenaiheita koulussa, mitä?

Koti

9. Väittämät kodista. *

Vastaa väittämiin ja merkitse vaihtoehto, joka parhaiten kuvaa mielipidettäsi.

	Samaa mieltä.	Melko samaa mieltä	Melko eri mieltä	Eri mieltä
Minulla on hyvät välit huoltajiini.	☐	☐	☐	☐
Saan tukea huoltajiltani.	☐	☐	☐	☐
Tunnen, että huoltajat ovat kiinnostuneita asioistani.	☐	☐	☐	☐
Uskallan ottaa puheeksi mieltä painavia asioita.	☐	☐	☐	☐
Tunnen oloni turvalliseksi kotona.	☐	☐	☐	☐
Olen kokenut väkivaltaa kotona. (fyysinen/psykykinen)	☐	☐	☐	☐

10. Minua huolestuttaa kotona:

Vastaa väittämiin ja merkitse vaihtoehto, joka parhaiten kuvaa mielipidettäsi.

	Erittäin paljon	Melko paljon	Melko vähän	Ei lainkaan
Perheen taloudellinen tilanne *	☐	☐	☐	☐
Huoltajan työttömyys *	☐	☐	☐	☐
Perheenjäsenten terveydentila *	☐	☐	☐	☐
Perheenjäsenten päihteiden käyttö *	☐	☐	☐	☐
Kodin ilmapiiri *	☐	☐	☐	☐

Huoltajien keskinäiset välit toisiinsa *	☐	☐	☐	☐
Muu, mikä? _____	☐	☐	☐	☐

11. Onko sinulla muita huolenaiheita kotona, mitä?

Vastaa kysymyksiin.

12. Kerro neljä asiaa, jotka ovat tällä hetkellä elämässäsi hyvin.

13. Kerro neljä asiaa, jotka sinua eniten mietyttävät elämässäsi.

Oppilashuollon palvelut

14. Ketkä koulun henkilökunnasta mielestäsi kuuluvat oppilashuoltoon? *

Rastita kaikki sopivat vaihtoehdot.

- Koulukuraattori
- Terveystenhoitaja
- Koululääkäri
- Koulupsykologi
- Oppilaanohjaajat
- Psykkari
- Tsemppari
- Luokanvalvojat
- Erityisopettaja

Muu, mikä?

15. Kuinka nopeasti mielestäsi seuraaviin oppilashuollon palveluihin pääsee? *

Merkitse vaihtoehto, joka parhaiten kuvaa mielipidettäsi.

	Riittävän nopeasti	Melko nopeasti	En osaa sanoa	Melko hitaasti	Hitaasti
Koulukuraattori	☐	☐	☐	☐	☐
Terveystenhoitaja	☐	☐	☐	☐	☐
Tsemppari	☐	☐	☐	☐	☐
Psyykkari	☐	☐	☐	☐	☐
Koululääkäri	☐	☐	☐	☐	☐
Koulupsykologi	☐	☐	☐	☐	☐
Oppilaanohjaaja	☐	☐	☐	☐	☐

16. Koetko, että uskallat hakea apua oppilashuollon palveluista?

Kyllä

En

17. Miksi et uskalla hakea apua oppilashuollon palveluista?

Kiitos osallistumisestasi!

